

SZERKESZTIK:

Dr. HUBAY KÁROLY, KESZLER JÓZSEF, SCHÜTZ MIKSA.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Évenként 20 ív zenemelléklettel; több arckép- és képzőművészeti mellékletekkel.

SZERKESZTŐSÉG: Váci-utca 3. sz.

KIADÓHIVATAL: Gránátos-utca 6 sz.

TARTALOM.

IRODALOM: REINER FERECZ: *Geibel Emanuel.* — Irodalmi hírek.
ZENE: Dr. HUBAY KÁROLY: *Az 1886-iki orsz. kiállítás XX. zenésnapja.* — SCHÜTZ MIKSA: *Zenészi szemle.* — CARLOS: *Magyar zeneköltők albuma.* — *Zenészet hírek.*
SZÍNHÁZ: RF.: *A hét története.* — Színházi hírek.
KÉPZŐMŰVÉSZET: HEKSCH SÁNDOR F.: *Egy hozánkna.* — Képzőművészeti hírek.
ZENEMELLÉKLET: SERLI LAJOS: *Két dal a „Vén Kúpezs”-ből.*

GEIBEL EMANUEL.

1815—1884.

Tisztelt olvasóinkkal tudajuk, hogy a „Harmonia” mult heti (15.) száma elháríthatatlan akadályok miatt nem jelenhetett meg idejében, miért a jelen számot legnagyobbított alakban és bővített tartalommal veszik t. olvasóink.

A „Harmonia” közlönynek további fenállása az illetékes tényezők áldozatkész közreműködése folytán minden tekintetben biztosítva lévén, az alulírt szerkesztőség a maga részéről gondoskodni fog arról, hogy a „Harmonia” ugyanazon változatos tartalommal mint eddig ezentúl is az irodalom és a művészetnek, kiválóan pedig a hazai és külföldi zeneművészetnek érdekeit képviselje.

Az eddigi szerkesztők, kik a lap élén állanak, ezentúl is megmaradnak ezen minőségökben; hozzájuk csatlakozik Reiner Ferencz úr, mint a „Harmonia”-nak főmunkatársa, kinek nevével t. olvasóink többször találkozottak e lapok hasábjában.

A lap szétküldésében tapasztalt hiányok és több oldalról érkezett panaszok megszüntetése végett intézkedtünk, hogy a kiadó-hivatal f. é. április 20-ától kezdve a IV. ker. Gránátos-utca 6. (Ország-Világ kiadó-hivatalába) tétessék át; kezeséget, nyertünk arról, hogy a lap szétküldése ezentúl a legnagyobb pontossággal fog végezteni.

A „Harmonia” szerkesztősége.

A „Deutscher Dichterwald”-ből ismét ki-dőlt egy terebélyes hárs. Hallottuk a nagy német nemzetet feljajdulni a fájdalomtól, midőn az ősz germán lehajtotta koszorúzott fejét és „egybegyűlt” a Walhalla óseihöz, ama nagyokhoz, kiknek emléke oly sokszor fakasztotta ajkát a hatalmas bardietekre, melyek elreppenve a kedves dalnok ihlett lantjáról bejárták a német földet a balti tengertől a fekete erdőig, a pfälztől egészen a teutoburgi rengetegig, melyek ott lengtek a gravelotte-i vérmező, a lángba borult forrongó Páris fölött, míg meg nem pihentek a megvalósult eszmén, az egységes Németországon. A nagy Németország dalnokának koporsója mellett zokogott a nemzett április 6-ikán, ott a régi hansaváros falai között. Mély volt a fájdalom, hiszen oly sokat veszített épen akkor, mikor oly kevés veszteti valója volt. Ketten voltak még csak meg a régi viharedzett alakok közül. Geibel és Scheffel, a nemzeti aspirációk zászlóvivői, a nagy-germán világnézet apostolai. Saturnus ismét csak önmagát emésztette fel. Geibel ment és egyedül hagyta nagy társát a bodeni tó partján. Ott hallgatja az öreg a tó mormogását és hallgat régen tán örökre. Elment a vén bajtárs, kinek szívében legjobban visszhangzott igéje. És most szólaljon meg? Most mikor még esendesebb körülötte a táj? Nem! Ott függ az ő tekintete, ahol az öreg barát jár most, hol Rodenstein, Eckehart és Jung-Werner várják őt; az utolsó!

Geibel Emanuel született Lübeckben 1815-ben október 18-ikán. Szülővárosának gimnáziumában tanult, míg a híres bonni egyetemre ment. Bonnban nem sokáig maradt, mert a theológiát és philológiát választotta tanulmányul, mely tárgyak leghíresebb tanzskei akkor Berlinben voltak. De vonzotta őt Berlinbe más is. Chamisso, Gaudy és Gruppe akkor már nagy hirre kaptak költeményeik által, és ezekkel akart Geibel érintkezésbe jutni. Aki a német egyetemek

életét ismeri, tudja, hogy az ily fiatal törekvők egyesülete nem egy nagyot adott má az irodalmi világnak. Geibel nem csalódot midőn e fiatal emberekkel való benső érintkezéstől várta ama erős édes-kinos gerjedelmek kivirágzását, melyek az akkor húsz éves ifjú keblét már hatalmasan dagasztották. Chamisso dalai hatottak kiválóan forró lelkére és azokból merítette az impulzust első kísérleteire. Fájdalom, a szép ideális élet nem tarthatott sokáig. A szegény lelkes-fiúnak az élet fenntartására kellett gondolni. Szerény fellépése és igazán kedves személye nem csak a tanuló ifjúságnál tette őt kedvelté, hanem a tanárok és az irodalmi élet intézői is szívesen látták körükben. Így történt, hogy a nagyhirű Savigny és a lelkes Armin Bettina ajánlására az atheni orosz követ gyermekei nevelőjéül fogadta fel. A fiatal költő nem is sejtette, hogy milyen döntő befolyással volt fejlődésére és poezisára a klasszikus görög föld. Beutazta barátjával Curtissal egész Görögországot és midőn 1840-ben hazájába visszatért egy egész kötetre menő versgűjteményt hozott magával, melyet csakhamar ki is adott. A hatás rendkívüli volt. Geibel egy csapással a németek kedvence lett. Mily hangok voltak is azok! A haza sorsa fölötti aggály, megható versei hozzá lánczolták a nép apraját nagyját, Sirtak, örültek, és reméltek vele együtt. Megtalálták nála a Heine-i borút a cynismus, a beteg világfájdalom, a kegyetlen, gyakran saját maga iránti keserű sarkazmus nélkül; az ő tavaszi dalaiban érezték a feltámadó természet nagy revolúcióját, a tisztá, ártatlan, a költői boldogságot hirdette rég hallott szavakban és midőn a szerelemről énekelt, midőn festette az ifjú vágyait egy ideális sejtelmes fényalak után, a szív szenvedését az ellenmondások izzó levegőjében, midőn a béke szelid szavaival vigasztalja a leányt, ki tikkasztó nyári éjben a reménytelen szerelem emésztő tüzeiben érzi lelkét elhamvadni; hogy repültek feléje a szívek, hisz mindenki, a ki fiatal volt és szeretett saját lelkét látta meg a költő büvítőkrében, a meghalt szívek fölépültek a béke és remény balszamától és jöttek hozzá, hogy tanuljanak újra ifjodni és szeretni.

Semmi sem volt természetesebb, mint hogy Geibel a rendkívüli siker után csupa barátoktól látta magát környezve. Nem hiányoz-

tak a maecenások sem. Malsburg báró eschebergi kastélya, a gyönyörű kerttel, az árnyas lugásokkal fogadta magába az ünneplést, hol egy valóságos „Dichterheim“ zavartalan boldogságát élte kedves emberek között irogatva, tanulva. A gazdag könyvtárban alkalma nyílt a francia, olasz és spanyol literatura beható tanulmányozására, minék eredményeként 1843-ban a „Spanische Lieder und Romanzen“ című gyűjteményt adta ki Berlinben.

Imen kezdve felváltva nagyobb városokban fordult meg Geibel folyton irogatva. A IV. Frigyes Vilmostól húzott évi penzió megkönnyítette e derült vándorlásokat városról városra; volt Hannoverben, Stuttgartban, Berlinben s Szileziában végre legszebb pillanatait a rajnamelléki kies fekvésű St. Goarban töltötte, hol Freiligrath barátsága aranyozta be az amúgy is boldog, szép napokat. Az érdekes vándoréveknek csakhamar véget vetett Miksa bajor király meghívása a müncheni egyetem aesthetikai tanszékére. Itt sok elvbarátra talált Geibel és a megalakult „Münchener Dichterkreis“ a munificens király védnöksége alatt már-már arra a reményre batorított mindenkit, hogy újra megjöttek a szép weimari napok, melyeket szintén egy nemes uralkodó Goethe és Schiller geniusával alkotott és tett feledhetlenné. Sokáig volt Geibel tagja, később vezére ezen eszményi körnek, midőn az 1866-iki események folytán ott hagyta tan székét és lemondott a gazdag penzióról is. A pártoskodás nem volt az ő eleme. Ő csak annyiban volt politikai költő, a mennyiben költészete a hazaszeretet hirdetését tűzte maga elé célul. Ő soha sem vette vállaira a féktelen demokrácia vörös köpenyét, mint azt barátai egynémelyikénél fájdalomosan kelle tapasztalni. A német egység léven eszményképe, 1868-ban lángoló verset írt Vilmos királyhoz, és ez tetézte be kibukását a bajor kegyből. Élete jó tündérének a fenkölt Ada halála után az amúgy is földig sújtott férfinak most a mellőzés keserű pohara jutott osztályrészül, testben lélekben megtörve vonult szülővárosába, hol ez év április 6-án a halál megszabadította fájdalmaitól.

Egy majdnem negyvenöt éves költőélet szakadt meg Geibel kimúltával. Egy fél század nemzedékének szemelke függött ajkán és szíta magába költeményeinek édes zenéjét. Mert kimondhatatlan dallamosságot lehelt verseinek mindegyike. Nem hiába tódultak hozzá a zeneköltők; sohasem simult úgy egymáshoz szó és dallam, mint a Geibel-szövegű dalokban. A kecses forma egyesült az érzellem benső hevével a népies naiv vidorságával és mindig közvetlenül hatott a kedélyre, hisz ő a szív és a természet forrásából merített. Így lehetett csak ifjakat elbájosítani, és öregekben a lenyugodott emlékeket ismét a lélek szeme elé idézni. Azért kísérte útját a „Gedichte“-tól a „Herbstblätter“-ig a lelkesülők nagy tömege.

Az éveket, vagyis inkább azoknak nyomait és befolyásait mindig világosan lehet a költő művén észlelni. Geibelnél a tartalom változott csak, a forma mindig csak a régi maradt; az nemes volt első kísérletétől fogva utolsó balladájáig, ilyen volt az akkor is, midőn az ideális ifjút az élet férfiúvá érlette, midőn a lány lyrai dalokról átment az epikus műfómára, a románczra, sőt még akkor is, ha a politikai költőt

fordította kifelé. Kevés költőről lehet mondani, hogy élte alkonyán a belső haladás egészen a tökély magaslatára emelkedett. Balladáit, melyeket jobbadán férfi korában írta, mutatják legjobban ezen tényre. A „König Sigmund Brautfahrt“ című epikus munka után csodálták a balladák befejezett tökélyét, midőn már azt hitték, hogy az epikus forma kezelésével a költő elérte a tudás netovábbját. Nem; balladáit helyezték csak ama fokra, melyen senki, Uhlandot sem kivéve, nem bírta túlszárnyalni, de még elérni sem.

Egyedül a drámaírásban mondotta fel tehetsége a szolgálatot. A természet és szerelem költője a színpadon sehogy sem találta meg az élető levegőt, mely alkotásainak még csak rövid létet is adhatott volna. Hiába, a színpadnak szabályai vannak és azoknak ingeniuma engedni nem bírt. Belátta maga is, hogy a valódi költői véna a gyönyörűen folyó nyelvezet, a szép versek nem hoznak színpadi hatást létre. Alakjai szavaltak szép költeményeket, szájokba adott meggyőző, gyakran felette imponáló sentenciákat, de mindegyik cselekvőben a lyrikus Geibel volt, csak hogy mindig más ruhában, mindig egy és ugyanaz, mindig az előtérbe törekvő lyrikus. A vígjáték meg egyenesen ellenmondott természetének. A komoly, mindig súlyosan gondolkodó férfiú a játszi humort sem szoban, sem helyzetben nem tudta eltalálni. Másként sem tudott ő soha a theatricalus dolgokkal, melyek előtte csináltak látszotnak, egészen megbarátkozni. Összegyűjtött műveiből saját kezdeményezésére maradt ki több drámája. Tudta ő nagyon jól, hogy a színpad nem terem számára babérokat, nem hitte ő maga még akkor sem, midőn „Sophonisbe“-jének a pályadíjat ítélték oda.

Legyen ennyi elég egy nagy költő jellemzésére. Ha még hozzá tesszük, hogy Geibelben az utókornak nemesak a költőt, hanem a kristálytisza erkölcsű és szeplőtlen becsületű férfit, az önzetlen magas gondolkodású hazafit kell örök tiszteletben tartani, akkor oly férfiak emlékének véltük e sorokat szentelni, ki nem hiába élt és alkotott, ki az ideál szolgálatában élt és azt haláláig fel nem adta. Az agg ébresztő nyugalomra szállt, megtalálta a békét, mit egész életében mások szívébe oltani törekedett. Emléke élni fog míg a szép szép marad és annak követői lesznek.

REINER FERENCZ.

IRODALMI HIREK.

— A PÁLMAI ILKA 50 aranyos pályázata április 15-én lejárt. Összesen 29 pályamű érkezett be a következő címek alatt: „Ilka lencsége“, „A hodosi bíró lánya“, „Kis fülemüle“, „A vén cimbalmos leánya“, „A kelepece“, „Csongor Erzsé“, „Az utolsó kenet“, „A bársony lányok“, „A senki leánya“, „Győzz meg, hogy a mi látszik, az való“ jellegével. „A pörkisasszony“, „Az aranylánc“, „Reggeli vendégek“, „A falu ládája“, „Urhatmanság hőbortja“, „Bíró uram és fia“, „A senki fia“, „A czifra kendő“, „Faublas lovag“, „Fokról fokra“, „Iluska“, „A senki leánya“ („Legyen érde med szerint“ jellegével.) „A szomszédok“, „A csaplárné“, „Genovéva“, „A törvénytelen“, „Az aranyhaj“, „A főnyeremény“, „A dajka“ és „A felsült szerelem.“

— PÁRISBÓL igen érdekes ujság érkezett, mely nagyon alkalmas a botrányirodalom mindig nagyobbra törő szárnyait alaposan megbénítani. Nem kevesebbről van szó mint *Colombier Marie* a közszemérem sértése miatt való perbefogásáról. A „Sarah Barnum“ című gyalázatos röpirat nálunk is szép számmal kelt el, úgy eredetiben, mint a német fordításban. A famózus „Marie Pigeonier“ című válasz is osztja kedves ellenségeinek sorát, amennyiben névtelen szerzője szintén szigorú felelőségre vonatik.

— BYRON H. J. angol színműíró e hó 12. Londonban 47 éves korában meghalt. Byron számos vígjátékot és bohózatot írt, a melyeket folyton nagy sikerrel adnak Angliában. Legnépszerűbb darabja az „Our Boys“ című, melyet a londoni Vaudeville-színházban *ezerszer* adtak *egy foltyában*. Byron egy élelaptopot is szerkesztett, és mint komikus a színpadon is föllépett. Tüdővészben halt meg.

— A PÁPA MINT KÖLTŐ. XIII. Leóról tudvalevő, hogy ő a költészetnek hivatott ápolója, de költeményei olyan szórványosan jelentek meg, hogy a Brunelli tanár által „*Leonis XIII. Pontificis Maximi Carmina*“ cím alatt kiadott kötet költeménye mégis általános meglepetést van hivatva előidézni. Brunelli e kötetben adja a latin költemények olasz fordítását is, s előszavában elmondja, hogy a pápa mint Pecci bíbornok, püspökerülete papnevelőjében mester, tanító, atya volt. Buzgón foglalkozott a fiatal növendékekkel, majdnem mindig köztük időzött, s gyakran foglalta el a tanár emelvényét is. Könyv nélkül tudta Dante költeményeinek legalább felét, Virgil egész Aeneisét, Horácznak majdnem minden ódáját. A most kiadott kötetben vannak költemények a volt papához intézve, a „saját betegségről“, egy Roger A. C. nevű fiatal emberhez, a ki „szemérmetlen feleségét eltaszította“, egy költemény önmagáról, egy testvérehez intézve, egy költeménynek címe: „Ars photographica“, egy másik egy rossz utra tért barátjához szól, s e jelentős címet viseli: „Dannatorum ad inferos lamentabilis vox“ (az elkárhozottak panasza a pokol szellemeihez); valamennyi, mind latinul van, három olasz költeményt kivéve. A versek mind könnyed folyásúak, és formában tökéletesek. Legtöbb értéket azonban e költeményeknek az ad, hogy számtalan ezézés történik bennük a pápa egész életének több mozzanatára, s így becses adatforrásul is szolgál.

— THAUSING MÓRICZ a szerénsetlen műtörténész tollából megjelent Dürer Albrecht biográfiájának második kiadása. Ha már 1879-ki első kiadás óriási hatást szült, úgy a második valóságos ünnep a Dürer-irodalom olvasói számára. Az ernyedetlen szorgalommal és nagy tudományal szerkesztett kiadás majdnem az új mű értékével bír. A tanítványai segélyével felkutatót egészen új adatokkal a becses mű most két vastkos kötetet tesz ki, mely „Dürer, Geschichte seines Lebens und seiner Kunst“ címmel gyönyörű kiadásban számos rez- és aczélmetszettel diszitve jelent meg a könyvpiacon. A minden tekintetben szép könyv daczára a tárgy komolyságának, könnyed, folyékony, mondhatni csevegő hangban van tartva s olvasása nem csak tanulságos de felette mulattató is.

— ANGELO DE GUBERNATIS a híres florenczi irodalomtörténész egy új irodalmi

vállalat élére állt. „Revue internationale“ az új folyóirat neve, mely minden hó 10-én és 25-én jelen meg a két művelt világrész minden nemzetének irodalmi képviselőjének munkáival. Az essay és novella valamint a correspondencia képezi a lap főtartalmát míhez még a nemzetközi irodalom áttekintése objektív és pártatlan előadásban járul.

1885-iki ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS XX-ik (ZENE) CSOPORTJA.

A közelgő országos kiállítás palotájának alapkövei immár lerakvák a városliget legszebb helyén, a munka serényen folyik s emberi számítás szerint az egész nemzet által óhajtott s örömmel várt országos kiállítás jövő év május elsején meg fog nyílhatni. Első eset, hogy Magyarország országos kiállítást rendez a szó teljes értelmében, mert az eddigi kiállítások, melyek nagyobb vidéki városainkban rendezettek, nem tekinthetők annak.

Csakis a főváros képes arra, hogy egy országos kiállítás követelményeinek megfeleljen, egy olyan kiállításnak t. i., melyet ne csak mi könnyen hevülő s mindent ezer örömmel a rózsaszínű szemüvegen át szemlélő magyarok találjunk sikerültnek és fényesnek, hanem a valamivel blazirtabb külföldi is annak híreszteljen.

Az 1885-iki országos kiállítás fordulópontot képez hazánk kultur történetében, első debut-je ez a világ színpadán, s ennek sikerétől függ az európai kritika kedvező vagy hátrányos megállapodása.

Ha van ország Európában, melyről előnyére, hátrányára pro és contra a legfurcsább vélemények keringenek a művelt nemzeteknél — úgy a miénk az; az egyik egészen barbárnak tart s Ázsiában jelöli ki helyünket, a másik többre becsül, de német befolyás alatt állónak hiszi műveltségünket, a harmadik szerint a csehek rokonai vagyunk s így tovább. Még az a nemzet is, mely leginkább rokonszenvez velünk a francia, még ez is a legzavartabb fogalmakkal bír arról, hogy milyen hát az a Magyarország. Tessék csak elolvasni Tissot ur famozus könyvét vagy pedig végig nézni Párisban egy pár olyan darabot, melyben magyar szerepel, vagy hazánk a színhelye. A párisi szerint Fahrbaach ép oly czigány mint Rác Pali, Szeged Budapest fővárosa, az alföld a Sahara sivataga s Magyarországon minden ember zsirból és paprikából él. Szóval nem ismernek bennünket Európában s a szerint a mint a rokonszeny vagy az ellenszeny vezérli az egyik vagy másik nemzetet, jót rosszat ken reánk.

Ezt a kételet eloszlatni, a homályt felderíteni van hivatva az 1885-iki országos kiállítás, s ha ez vezérfiainak sikerül, akkor használtak ez országnak valóban, — csak-hogy fájdalom, az eddigi működés után ítélve nem igen várhatjuk annak az impozáns keretnek létrejöttét, melynek megtekintését a finnyás külföldi is érdemesnek találná.

Országot, vidéket útleírás nyomán — ha még olyan megbízható is — nem lehet meg-

ismerni. Blowitz a szellemes író „Huit jours a Constantinople“ című érdekes útleírásában helyesen jegyzi meg, hogy mikor Konstantinápolyba ért, azt tapasztalta, hogy a török fővárost egész másnak találta, mint a minőnek annak fogalmát az útleírások nyomán megalkotta.

Ha tehát nekünk sikerül a külföldi közönséget fővárosunkba csalni, akkor mikor azt legszerencsésebben mutathatjuk be, ezáltal azon kedvező eredményt fogjuk elérni, hogy ezer és ezer idegen viszi majd széjjel hírünket alapos szemléleti tapasztalatok után.

A közelgő orsz. kiállítás rendező bizottsága sok mulasztást követett már el eddig is. E sorok írójának volt alkalma hallani panaszokat, melyek nemcsak a kiállítás bel-szervezetére, hanem egyszersmind a külső reprezentationalis ügyekre vonatkoznak. — Mindezekre e helyütt reflektálni nem tartozik e cikk keretébe, azért csakis azon csoportra vonatkozólag fejtjük ki nézeteinket, mely a hazai művészet egyik ágát a magyar zeneművészetet s a vele szoros kapcsolatban lévő zeneműipart lesz hivatva bemutatni.

Az orsz. bizottság első hibáját akkor követte el, mikor elmulasztotta kebelébe oly egyéneket vagy legalább is egyént beválasztani, ki a zeneművészet terén országos névvel bír. Ha az orsz. bizottságban kereskedők, gyárosok, bankárok, ügyvédek foglalhatnak helyet, mért ne egészíthetné ki azt egy hírneves zeneművészünk is, ki egyúttal az illető csoportnak elnöke lehetett volna. Hogy neveket említsünk gróf ZICHY GÉZA, ki jelenleg csoportbiztosi minőségben szerepel, vagy BARTAY EDE, ki ugyanezen tiszttel megküldött, elvi eltérések miatt azonban el nem fogadta — mért nem tagjai az orsz. bizottságnak?

A második hiba a csoportbiztosok választásánál történt. Azon nevek, melyek ott szerepelnek sem egyenkint sem összevéve nem nyújtanak elegendő garantiát e fontos csoport sikerére. Találunk közöttük egy fényes nevet, gróf Zichy Gézáét, ki épp azért mert a magyar zeneművészet hírét messze külföldön terjesztette, sem szociális állása előkelőségénél, sem művészi hírnevénél fogva, nem működhetik azon a helyen, mely a szervezés nehézségeinél fogva utánjárást, lőtás-futást, munkásokkal való érintkezést és a kiállítás megnyitása után szakadatlan jelenlétet igényel. A nemes gróf helye az orsz. bizottságban lett volna, ott elég alkalma nyílik szakcsoportját áttekinteni, tanácsával támogatni s neve fényének teljes befolyásával a csoportbiztosok terveit előmozdítani.

A többi csoportbiztosok között pedig egy sincs, ki szervező erőnek nevezhető. Tisztelet becsület az érdemnek, de sem Beregszászi Lajos, sem Bartalus István uraktól nem várhatja, nem is követelheti az orsz. bizottság, hogy a nagy erőmegfeszítést igénylő munkát ellássák, még pedig azon egyszerű oknál fogva nem birhatnak azzal a rugékonysággal és kitarással, mely a fiatalabb kor kiváltságos osztályrésze, s melyet minden szervezési munkálat, ha még oly csekély is, okvetlen megkíván. Ugy Beregszászi Lajos mint Bartalus István urak közreműködése felette fontos a 20-ik csoportra nézve, mert mindkettő gazdag tapasztalati s érdemes férfiú, nem azonban mint csoport-biztosok, hanem mint megalkotandó

jury tagjai. Sekunda Wenzel úr, ki szintén csoportbiztosi minőségben működik, úgy került e diszes társaságba, mint a Pilatus a credoba s talán maga sem tudja megmondani, hogy mi jognál vagy mi oknál fogva szerepel az ő neve gróf ZICHY GÉZÁÉ mellett.

A XX-ik csoport körül tett intézkedések harmadik s legsarkolatosabb hibája az egyöntetőség hiányában rejlik. E csoport eredeti programjában nem szerepelt más mint „hangszerek és hangszer alkatrészek kiállítása“.

A ki a csoportok osztályozását annak idején a miniszteriumban elkészíté, persze nem birt a XX-ik csoportra nézve kellő szakismerettel, így nem is volt képes e csoport keretét kellőképp kibővíteni. Ez különben még nem volt nagy baj, mert az egyes csoportok felülvizsgálás és indítvány tétel céljából átadattak szakértőknek, kik tapasztalataikat indítvány alakjában érvényesíthették. Így a XX-ik csoportra nézve tudunkkal BARTAY EDE nemz. zenedei igazgató kéretett fel mint szakértő a miniszterium által.

Szakavatottabb kezekre nem is bízhatta volna a miniszterium a XX-ik csoport programjának kidolgozását. BARTAY EDE, ki hazai zeneintézményeink szervezése körül hervadhatlan érdemeket szerzett magának, gazdag tapasztalatainak és ismereteinek tárházából merítve olyan programot állított össze a XX-ik csoport számára, mely, ha ügyesen foganatosítatik, e csoportot a kiállítás egyik legszebb és legjövődelműbb csoportjává tette volna. Ezen program — nagyon természetesen — el lett fogadva s az orsz. kiállítás később készült összkimutatásában befoglaltatik, azzal a csekély változtatással, hogy a régi vonós hangszerek gyűjteményes kiállítása a XX-ik csoporttól nem tudni mi indokból elkülönítetett és a műrégészeti csoportba osztatott be — a mi szintén nagy hiba, mert a műrégészeti csoportba elfelejtettek olyan szakértőket választani, kik a régi hangszerekhez értenek s ezen kiállítást rendezni tudnák.

Miután azonban BARTAY EDE a csoport biztosi tisztelet — elvi differenciák miatt el nem fogadta s így az indítványozó a csoportban nem működik, az egyes program-pontok nem fognak életbe léphetni, sőt van róla tudomásunk, hogy annak nagy részét a jelenleg működő csoportbiztosok el is ejtették már, minek következtében a XX-ik csoport ismét arra a szerény hatáskörre fog szorítkozni, a melyet neki az eredeti szakértelem nélküli hiányos összeállítás juttatott.

Ha a XX. csoport egyedüli működése abban áll, hogy az iparszarnokban a számúra kijelölt helyen az országban készült hangszerek és hangszeralkatrészek állittasának ki, akkor a választott csoportbizottság eddigi működése után ítélve e kiállítás, a mennyire a hazai zene-műipar szegénysége és korlátoltsága engedi — sikerülni fog. Lesznek kiállítva zongorák, hegedűk, főleg czimbalmok, mint a hazai zene-műipar legnagyobb vívmánya!!

De ez nem minden, sőt még kevésnek is kevés.

(Folyt. köv.)

ZENÉSZETI SZEMLE.

(A Brahms-hétről. — Schubert dalműve „Cselre cselte” a nemzeti színházban.)

Hogy a fővárosi zenelet eseményei közül a fontosabbakat kiszemeljük, két nagy műről kell megemlékeznünk, melyeknek mindegyike számot tesz nemcsak a mi zenészi krónikánkban, de a műtörténelemben egyáltalán. Mindakettő korunk legnagyobb zeneszerzőjének műve: **Brahms** Jánosé; az egyik az ő „Requiem”-je, a másik F-dúr szimfóniája, szám szerint a harmadik, mely a mesternek legújabb (90. szám alatt megjelent) művét képezi.

Brahms-nak új szimfóniájáról eddig csak szétágazó vélemények-t, többnyire subjectív benyomáson alapuló ítéleteket lehetett olvasni; előíteltől ment, tárgyilagos bírálatra alig emlékszünk, kimerítő elemzést pedig épenséggel nem találtunk sehol. Pedig az ilyen mű, mint egy új szimfónia csak érdemes arra, hogy legalább is oly behatóan foglalkozzanak vele, mint egy új operával. Vagy talán Brahms kevésbé igényli a zenetudós uraknak magyarázatait, mint egy *Ponchielli* vagy egy *Boito*, kinek zenészi *bukfenczeit* hasábszámra commentálják és magasztalják a tisztelt közönség előtt, mintha avval a művészetnek tennének szolgálatot és nem a kores ízlést segítenék terjeszteni, a „művelt körök” közt. Ez aztán persze nem *homályos*, sem nem *iskolamesterre* emlékeztető, hanem „komoly figyelemreméltó tehetség” melytől nem lehet megtagadni hivatást, szorgalmat, tudományt s Isten tudja még mit nem, csak egyre nem képes, arra, hogy életre való zenét írjon.

Korunknak zeneszerzői közt kétségkívül Brahms János-t illeti az elsőség. A ki oly műemlékeket alkotott mint a minők Brahms-nak szimfóniái, zenekarra írt változatai, requiemje, zongorahangversenyei, szonátái és kamarazenéje — mindezekkel csak jelezni akartuk tevékenységének legnevezetesebb ágait — a ki tudomány dolgában, ellenpontozati kidolgozásban oly tüneményszerű, hogy csak a classicus korszak mestereivel hasonlítható össze, aki e csillogó tulajdonságok mellett meg tudta őrizni az egyszerűség báját, a kedélynek naív hangulatát, aki nemcsak „artis severae musicae princeps” de a népies hangzásu *dalnak* szívreható varázsát is bírja, mint kivüle senki az élők közül, de mint *Schubert* óta nem hallottuk egytől sem, azt joggal helyezhetjük a nagy mesterek mellé, mint a jelenkor legnagyobb zenészt. Ezt a véleményt nem az *egyéniség*-ből és nem is mások ítéletéből merítettük, hanem Brahms-nak műveiből, melyek előttünk fekszenek s tárva vannak mindenki előtt, ki azokban olvasni és gyönyörködni tud.

Brahms az ő új szimfóniájában megmutatta, hogy a classicus forma még életre képes, hogy a szimfónia szonáta-alakjában igenis még tovább művelhető, hogy épenséggel nem áll ellentétben az új kor emelkedettebb hangulatával, energikusabb érzületével. A forma erős és szilárd, csak új tartalmat kell abba önteni. Tisztelettel hajlunk meg e nemes törekvés előtt, mely korunknak megadja azt a biztos irányt, melyben ezentúl is haladhat a magasabb zenészi productió.

Az F-dúr szimfónia alaphangulatára nézve közvetlen elődjéhez (a második szimfóniához)

közel áll; szeretetreméltó egyszerűség, derült hangulat, férfias erély, nemes költői érzés képezi annak jellemvonásait. Az első tétel (*Allegro con brio*) a szimfonikus művészetnek remekét tárja elénk. Maga a téma a legszerencsésebben van választva, mert egyrészt praegnans határozott és világosan érthető, másrészt rendkívül termékeny voltánál fogva a legszelesebb kifejelesztésre képes. E pompás zenei gondolat adja meg az első tételnek azt a ragyogó színzetet, a szimfonikus jelleget, melyet annyi modern szimfóniában hiában kerestünk. A főthémának e hősiesség nyilatkozathoz szépen simul a kecses melléktétel, mely az időméretnek változásával áll be, édesen rengő dallammal, megragadó egyszerűséggel, művészi rhytmikai fordulattal. Kevés hely van a nagy zeneszerző műveiben, mely dallamoságra nézve e gyönyörű melléktételnek báját utólné. Az első tételnek második része az, mely a klasszikus szimfóniában a „keresztülvitel”-t foglalja magában. Brahms-tól megszoktuk, hogy e helyen ellenpontozati és összhangzati problémákat fejt meg. De ezt sehol sem végzi oly kevés megerőltetéssel s oly átlátszó világossággal, mint az F-dúr szimfóniának illető helyén. Tisztultabb felfogást, nyugodtabb hangulatot tapasztalunk nála ezen legújabb művében, anélkül hogy a feltétlen uralmat a művészet *eszközei* felett csak egy pillanatig is nélkülöznék.

Kétséget nem szenved azonban, hogy még a legszebb invenczió is Brahms-nál nem egy helyen megszakad, hogy néhol nem látszik arányban lévőnek a szimfónia nagy keretével. E magas mértéket alkalmazva — a legmagasabbat, melyet újabb zeneszerzőkél szemben fel lehet állítani — a szimfóniának második tételét, nagy szépsége mellett is kisszerűnek kell találnunk, különösen ha azt a megelőző tételhez viszonyítjuk. Egyszerű, andalító természetű dallammetével a Beethoven-előtti korszaknak szenvedélytől ment *andanté*-ra emlékeztet inkább, s mint ilyen nem alkalmazkodik a kor követelményeihez. Hiba-e ez vagy előny? Hiába való dolog lenne ezt fejtegetni. A zeneköltőnek egyénisége öntudattal vonja meg magának a határt, melyen túl tehetségét nem kívánja kockáztatni.

Ha valahol úgy a szimfónia *harmadik* tételében, az *Allegretto*-ban találják meg az igazi Brahms-ot. Édes melancholia vonul rajta végig, bensőség párosul benne szende érzéssel és szelid megadással. Mintha le akarna mondani minden földi hiúságról, az éghez intézi hő imáját. A bájos téma közeli rokonságban áll Brahmsnak egyik legszebb inspirációjával: a G-moll sextett befejező tételének ismeretes témájával. Ha a műzenének egyik feladata az, hogy *eszményi* népszerűsége szert tegyen, akkor ezen *andante* kiválóan képesnek tartom ily hatásra. Nem hiszem, hogy akadjon zenebíráló, — akár a „húnok esatájának” markotányosai közül legyen is — ki ezen *andante*-t homályosnak, zavartnak, élvezhetetlennek találná. Sőt inkább hallgat róla, mélyen és magába fojtott keservvel. A negyedik tétel, mesteri módon szőtt kidolgozásával, váratlan fordulataival, lendületes rhytmikájával és ünnepléses, titkoszerűen magasba szálló halk meneteivel méltó befejezést képezi a szép műnek, melylyel a hírneves szerző dicsőséget és babérokat aratott nemcsak nálunk, hanem mindent, ahol az F-dúr szimfónia a nyilvánosság

elő hozatott, Németországban, Ausztriában, Hollandiában, ahol valóságos diadalokat tett.

SHUBERT Ferencnek neve, mint opera szerzőé, e héten először fordult elő operánknak színlapján. Egy kedves kis dalműve került előadásra a „*Cselre cselte*” című operette, helyesebben mondva daljáték, mely eredetiben „*Die Verschworenen*” („Az összesesküvők”) címet viselte. A bécsi elnzár, Metternich idejében (1823) e címet veszélyesnek találta és avval a finom aesthetikai érzékkel, mely e tiszteletreméltó hatóságot jellemző ekként változtató meg „*Der häusliche Krieg*.” E cím alatt adták elő Bécsben, *Herbeck* vezetésével hangverseny teremben (1861) és kevéssel azután a bécsi operaházban. A szöveget *Castelli* Ferenc készítette, vagyis inkább átültette *Aristophanes*nak egyik politikai vígjátékából, a „*Lysistraté*”-ből, a peloponnesusi háborút a Keresztes hadjárat helyettesítvén, a középkori német lovagok mezébe öltöztvén a hellén hősoket. Meséje együgyű és izetlen, de zenéje örökkécsillás igénytelensége mellett a classicus daljátéknak valóságos mintaképe. Ily gyönyörűzért dallamokból és édeshangzású együttterekből csak egy Schubert-nek keze volt képes egymásmellé illeszteni. Kár volt ezt a kis remekművet ily gyarló szereposztással bemutatni, a hogy a mi operánknál történt; Schubertnek zenéje megérdemelte volna, hogy abban első rendű erőket alkalmazzanak, nem hogy olyan — conservatorista előadással tönkre tegyék. A női szerepek — *Kordün* k. a. és *Saxlehner* asszony kivételével — gyökeresen el voltak hibázva. Operánk vezetésében számos izben kellett tapasztalunk a szerepek kiosztásában elkövetett ballépéseket, de soha ily rövidlátást nem tanúsítottak mint ez alkalommal, midőn Ábrányi-né asszonynak adják a domináló szerepet, mely erőt és élénk temperamentumot igényel; *Tarnay* kisasszonytól pedig megkivánják, hogy sentimentális legyen. Hogy egy katolikus énekest, mint *Ney* urat, egy ilyen apró daljátéknak komikus hősvé avatják, az is csak minálunk eshetik meg. Szeretném látni azt az operát, ahol így keserítik meg a közreműködőknek mint az ártatlan hallgatóságnak kedvét, mikor az igazgatóságnak rendelkezésére áll vagy 13 primadonna, aki egytől egyig kész az új operaszínházba átmenni.

SCHÜTZ MIKSA.

MAGYAR ZENEKÖLTŐK ALBUMA.

BARTALUS ISTVAN mint az 1885. évi budapesti országos kiállítás XX. csoportjának egyik csoportbiztosa a következő felhívást intézte a magyar zeneköltők egy részéhez:

„A magyar műzene fejlesztése újabb alkotmányos életünk kezdetével fájdalom, csaknem egészen megszűnővén, a külirodalom minden irányban elárasztja hazánkat, míg napjainkban már oda jutottunk, hogy komolyabb tartalmu magyar zeneműveket kiadni; még írói honorarium nélkül is lehetetlen, vagy egy ilyen mű megjelenése a legnagyobb ritkaság. Midőn e mindnyájunk által jól ismert jelenségre mutatok, nem czélok a hanyatlásért senkit felelőséggel vádolni. Nem vádolom a magyar közönséget; mert ez csak úgy lesz, ha zene irodalmunk megteremt. Nem vádolom a kiadókat; mert ezek üzletük szempontjából csak

arra vállalkozhatnak, a mi számukra kedvező eredményt ígér. A zeneköltőket sem vádolhatom; mert bizony hiszem, hogy mind azt, mit a nemesebb stíl művelésére fordítottak, kénytelenek asztalfiókjukban hevertetni, vagy helyzetüknél fogva tehetségeket kamatozóbb munkára szentelik. De bármilyen szomorúak legyenek a viszonyok, az eszme megvalósítása a magyar zeneköltők teendője; mert ők képviselik zenei nemzetiségünket; s mert saját érdekek is azt kívánja. A mult időkben a pangásnak hasonló állapotai Európa minden nemzeténél ismétlődtek, de mindentűtt és mindég azok segítettek a bajon, kiknek a művelődés leginkább érdekében volt. Kazinczi s megelőzői korában az akkori irodalom híu képét adja jelen zeneirodalmunknak. Láthatjuk itt mind azon hazafias, semmi anyagi haszonnal nem járó irodalmi törekvéseket, melyek folytán végre mind a tudományos, mind a szóköltészeti irodalom mai virágzásáig fejlődött. Önként következik innen, hogy ha anyagban oly gazdag zenénket fel akarjuk virágoztatni, úgy szintazon hazafias, önzéstelen, egymás iránt türelmes és ernyedetlen szeretettel kell vállvetve törekednünk, a mint közreműködtek e század elején, s ezóta folytonosan hazánk írói.

Ily meggyőződésben, midőn a közelebbi 1885. évi országos kiállítás alkalmára közgazdasági, ipar és kereskedelmi miniszter úr Ó nagyméltósága által a zenei csoport biztosít teendőivel megbízattam, legfőbb teendőmnek tartottam egy magyar Zene-album kiadását tervezni, mely magasabb stílu magyar zeneműveket fogna tartalmazni a dalköltészet vagy tisztán zongora-irodalom teréről, mindazon zeneköltő hazánfiak közreműködésével, kik magukat már eddig is kitüntették, s nemesebb irodalmunk képviselői.

Tervemet a magas miniszterium helyeslélvén egyszersmind megbízott a szerkesztői teendővel. Ennek következtül az ügyet közölvén két nagy hazánfiával, Liszt és Erkel Ferencz urakkal s a vállalat általuk is helyeslélvén, s közreműködésökről biztosítottván, van szerencsém jelesebb zeneköltők sorában t. Uraságotat is felkérni: egy zenekölteménnyel díszesíteni a „Magyar Zeneköltők albumát.“

BARTALUS ISTVÁN.

Hogy a magyar zeneszerzőknek díszes hely jusson az országos kiállításán — helyes törekvés, hogy azonban a magyar zeneszerzők mindig csak ingyen dolgozzanak s nagyképu frázisokkal elégtessenek ki — méltánytalan követelés. Ha BARTALUS úr, *Magyar Zeneköltők albumát* szándékozik kiadni, fizesse meg a zeneszerzők munkáit illőképu, ő maga azt mondja felhívásában, hogy a kiadók szükkeblésükből csak olyasmire vállalkoznak a mi hasznót hajt s ume, most ő vállalkoznék egy munka kiadására, mely előre láthatólag hasznót fog hajtani. S még sem akarja honorálni a közreműködőket — pedig nem is kiadó. Vagy tán olyan albumot akar BARTALUS úr szerkeszteni, melyet senki sem vesz s ezért díszajándékkép kell majd a kiállítás látogatói között osztogatni? Ezt a közreműködő zeneszerzők nem igen köszönnék meg. Ha pedig pénzért fogják árusítani s a kiadás jövedelmét fog hajtani, akkor illő, hogy a zeneszerzők honoráriumában részesüljenek, mert ők bizony nemcsak hazaszeretéből, hanem

másból is élnek. — Sokkal méltányosabb ennélfogva a „Harmonia“ magyar zeneművészek részvénytársulatának eljárása (daczára annak, hogy Bartalus úr szavai szerint — szükkeblü kiadó), mert a társulat a zeneszerzőket honorálni fogja, s olyan kiadmányt iparkodik létesíteni, mely úgy beltartalomra mint külesinra nézve a magyar zeneművészetnek díszére fog válni.

A „Harmonia“ társulat főleg arra tekint, hogy a kiadandó albumban az összes magyar zeneszerzők helyet kapjanak — klikk tekintet nélkül pedig, — az ifju nemzedék jelesebb tagjainak is megnyitja a tért. A zeneszerzők legnagyobb részének már birván ígérte, az Album kiadása biztosítva van.

CARLOS.

Mai számunkhoz mellékelve veszik kézhez tisztelt olvasóink a „Harmonia“ f. évi 5-ik zeneműlékletét SERLY LAJOS kedvelt népdalköltőnek a „Vén kúpecz“ címü népszimnühöz írt zenéjének 2 legszebb dalát. A „Harmonia“ társulat szívességből engedte át e dalokat. Az egész füzet, mely 10 dalt tartalmaz, kapható a „Harmonia“ nemz. zenemű-kereskedésben (váci utca 3.)

ZENÉSZETI HIREK.

~ AZ ORSZ. MAGY. KIR. ZENEAKADÉMIÁBAN a f. év őszén tudvalevőleg a „hegedű tanszék“ fog felállítani. Az intézet igazgató tanácsa legutóbb tartott üléséből kelt felterjesztésében egyhangulag *Huber Károly* nemz. zenedíj karnagy s tanárt ajánlotta e tanári állásra a közoktatásügyi miniszternek. A mint értesülünk a miniszter már aláírta a kinevezési okmányt s az a közel napokban a hivatalos közlönyben meg fog jelenni. A gordonka tanszék, melyet a hegedű tanszékkel együtt kellett volna létesíteni, a takarékoskodási szempontnak áldozatul esett s egyelőre függőben hagyott. Mindenesetre sajnálatos, hogy mérvadó befolyásos egyéniségeink mindig ott takarékoskodnak, a hol nem kellene s az által felelő rész munkát végeznek, melyben csak félig van közönlet.

~ A NEMZETI DALKÖR legközelebb fennállásának 25 éves emléktünnepélyét szándékszik megtartani. Az egylet választmánya elhatározta, hogy ez ünnepélyt az egylet hírnevéhez méltóan fogja rendezni. *Szotyori Nagy Károly* az egylet buzgó karmestere már lépéseket tett hazai zeneszaktekintélyeinknél, hogy a rendezendő díszhangversenyre alkalmi férfi négyeseket írjanak.

~ A BUDAPESTI ZENEKEDVELŐK EGYLETÉNEK tagjai elhatározták, hogy az egyleti hangversenyterem számára egy kollektív képen lefénnyképeztetik magukat. A kép nagyságáról fogalmat adhat az a körülmény, hogy azon mintegy 220 arczkép fog helyet foglalni. Az egylet tagjai felkértek, hogy lefénnyképeztetésük céljából mielőbb sziveskedjenek *Goszleth* kristóférti műtermébe fáradni, hol a felvételek eszközöltetnek.

~ BRAHMS „Ein deutsches Requiem“ címü nagyszabású műve f. hó 27-én esti 7 és fél órákor a fővárosi vígadó nagy termében „közkívánatra“ ismét elő fog adatni. A budapesti zenekedvelők egylete *Bellovics Imre* karnagyával élén nem kimél időt s fáradságot, hogy a hírneves zeneszerző monumentális művét az érdeklődő közönség azon

részének is hozzáférhetővé tegye, mely az első előadás alkalmával hely szüke miatt kiszorult. Az egylet választmánya a zeneszerzőt levél útján művének személyes vezetésére kérte fel, *Brahms* azonban s lapok szerkesztőjéhez intézett magán levélben sajnálattal tudatja, hogy nagy elfoglaltsága miatt a reá nézve hízelgő meghívásnak ez uttal eleget nem tehet.

~ A FELEKI MIKLÓS igazgatása alatt álló budai várszínház társulatának szervezése befejeztetett. *Schwarz Gyula* a színház karnagya kitünő zenekart szervezett s figyelmét főleg oda irányozza, hogy a dalmú könnyebb genre-jét, nevezetesen az egy felvonásos operákat és blueteket, kifogástalan előadásban mutassa be a fővárosi közönségnek. Örömmel üdvözöljük *Schwarz* karnagy törekvését, mert attól a magyar játszi dalmú irodalom felvirágzását reméljük.

== GERGELY JÓZSEF a színésziskola drámai osztályának harmadéves növendékét, mint meglegedéssel értesülünk, Evva igazgató a népszínházhoz szerződtette. *Gergelyt* már volt alkalmunk a népszínház deszkáim hallani midőn v. „Kornevillei harangok“-ban Grenicheux-t énekelte. Akkor is dicsértük kellemes üde tenorját, élénk temperamentumát és ügyes otthonos játékát. Szerződtetése annál hízelgőbb a fiatal énekesre nézve, mert közte s Deszkásv tenorista között választott a közönség és mint látjuk az ő előnyére dönt el a publikum és az igazgatóság ítélete.

~ LISZT FERENCZ a husvétü ünnepeket Kálocsán töltötte. A szombati hangverseny látogatói ismét részesülhettek ama ritka élvezetben, hogy az ősz mestert hallhatták. Schubert „Frühlingslied“-jén kívül egy saját szerzeményü magyar rhapsodiát játszott. A hangversenyen még a fiatal Almási Miklós és Sztáhró székesgyházi karnagy is játszott, az utóbbi harmoniumon adta elő Liszt „Ave Maria Stella“-ját. Liszt Ferencz még csak a szerdai napot töltötte a fővárosban, esütörtökön Pozsonyba indult és onnan folytatja útját külföldre.

~ LÁNYI ERNŐ a kolozsvári nemz. színház karmestere, kinek dalai az országban közkedveltségnek övendenek jelenleg *Deréki Antal* „Buzavirág“ címü népszimnühének zenéjén dolgozik. A darab a budai szinkörben fog először színre kerülni *Csóka* színtársulatánál.

== A BÉCSI OPERASZÍNHÁZAT tudvalevőleg villamvilágításra akarják berendezni, és e célból több bel- és külföldi céget — köztük a budapesti Ganz-féle társulatot is, — ajánlattételre szólították föl. Az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapig tizenöt ajánlat érkezett be.

== A MEININGENI SZINTÁRSULAT, mely már Európa majdnem minden nagyobb városában nagy tetszés között játszott, Amerikába indul nagy körútra.

~ WAGNER „Walküre“-je e hó 7-dikén végre bevonulhatott a berlini udvari operába, és nagy örömmel fogadtatott.

~ WAGNER „Parsifal“-jából az első felvonás végjelenetét (az u. n. „Graljelenetet“) nemcsak Németország számos városában, de legközelebb *Párisban* is adták elő *Camoureux* hangversenyében. Alig van jelentékenyebb város, hol e szép jelenetet — természetesen hangverseny-teremben — be nem mutatták volna. Csak Budapest van még hátra. A philharmonikusoknak vaio-

ban kötelessége lenne, e részletet végre valahára előadni. Nehézség a kivétel tekintetében alig foroghat fenn; a hiányzó énekarokat úgy a budapesti zenekedvelők, mint a budai zeneakadémia bőven szolgáltathatja.

~ A lipcsei „SIGNALE“ című zenészi folyóiratban azt olvassuk, hogy Brahms III. szimfóniáját Budapesten a „Volkman-émléke-alap“ javára adták elő. Mi részünkről ehhez csak azt tesszük hozzá, hogy a Volkman síremlékére a philharmonikusok sem ezen alkalommal, sem máskor nem adtak elő semmit, és így a fentebbi hír merőben alaptalan. Kíváncsiak lennénk megtudni azt, hogy a lipcsei lapnak budapesti tudósítója honnan merítette ebbeli közleményét? Mert annyi áll, hogy a philharmonikus hangversenyek vezetője, Erkel Sándor ur. a Volkman tiszteletére alakult bizottság egyik ülésében késznek nyilatkozott arra, hogy az említett célra nagy zenekari hangversenyt fog rendezni. Ugylátszik azonban, hogy terve ellenzésre talált a philharmonikusok körében, mert sem a Brahms-hangverseny jövedelméből sem máshonnan a Volkman-síremlék javára egy krajczár sem érkezett be.

~ ÁPRIL 5-ÉN SPOHR századik születésnapjának alkalmából a hamburgi Stadttheaterben az említett zeneszerzőnek „Jessonda“ című operáját adták új betanulással. „Jessondával“ kezdte meg ama színház a dalművek kultiválását 1827. máj. 7-én. Egyik előadásánál 1840. július 19-én a szerző maga dirigált.

~ NIEMANN ALBERT SZÍNÉSZ LESZ. Berlinből érdekes hírt veszünk. Niemann, a híres hőstenorista a mostani idény leteltével opera-énekesi pályájával felhagyni és színészsé lenni szándékozik. Már az őszszel fog „Egmont“ szerepében fellépni a Berliner Schauspielhaus-ban, ezen kísérletre máris szorgalmasan folytatja tanulmányait.

~ WACHTEL KISSASSZONY, Wachtel Tódor leánya, legutóbb felfedezte, hogy gyönyörű hangja van s a híres énekes most Bécsben énekesnővé műveltetni ki leányát.

~ RUBINSTEIN ANTAL PÁRISBAN. Márcz. 30-áról írják a Berl. Fremdenbl.-nak Párisból: A mai Châtelet-hangversenyen Rubinstein Antal búcsút vett a párisi közönségtől. Elragadóan játszott — a válogatott, áhítatos közönség viharosan tapsolt neki s a hangverseny végén örvengő tetszésnyilvánulások közt hívta a mestert, kinek újra meg újra elő kellett lépnie. A műsort d-moll versenyével (4. sz.) nyitotta meg zenekari kísérettel, azután Chopin gyászindulóját játszotta, erre Schumann symphonia-étudjeit, Beethoven 5. számú hangversenyét, a Schubert-Liszt-féle Erlköníget, a Henselt-féle változatokat adta elő és Liszt 4. magyar rhapsodiájával fejezte be az estélyt. A gyönyörű tavaszi idő és a helyárák tetemes felémeltetése daczára minden hely ki volt adva — vagy száz személy még a színpadon a zenekar és az Erard-féle zongora közt, melyet Rubinstein használt, foglalt helyet.

~ KISTLER Cyrill „Kunihild“ című operája Sondershausenben a 2. és 3. előadásnál is egyhangú elismerésre talált.

~ SZINPADI UJDONSÁGOT képez Dumack Louis romantikus-víg dalműve „Signor Lucifer“, mely márczius 22-én adatott először Stettinben. A „N. B. M.“ szerint a mű sok zenei szépséget tartalmaz.

~ ANGOL HANGVERSENYEK. A prince of Albany, kinek nemrég bekövetkezett halálát gyászolja az angol kir. család, ennek legzeneirőbb tagja volt s nemcsak mint theoretikus tünt ki, hanem a zene-élet eseményeiben mindig be volt avatva, minnek megfelelőleg majdnem valamennyi hangversenyben, melyet a mult hét folyamában adtak Angliában, gyászinduló előadásával tisztelték meg a meghalt herceget.

~ DVORÁK ANTAL hírt szerint megígérte Londonból való elutazása előtt, hogy következő őszszel ismét Angolországba megy és a Worcester-zeneünnepély alkalmából a „Stabat mater“-t, valamint új zenéjét Halek cseh ódájához: „A Fehér hegy örökösei“ dirigálja.

~ HAMBURGban június hó 5-ére és 6-ára egy „Éjszakknemet zeneünnepélyt“ terveznek, mihez már nagyban történnék a készülődések. A bizottság áll senatusi tagokból, előkelő polgárokból, valamint elsőrendű zeneirőbből. Körülbelül 1000 énekes s énekesnő fog működni és Hamburg-Altonán kívül még Bréma, Braunschweig, Fleusburg, Kiel, Lübeck, Oldenburg s Schwerin fognak részt venni. A zenekarban 180 hangszersz lesz képviselve. Az első napon a Händelféle „Messias“ kerül színpadra, melynd Sachse-Hofmeister asszony Berlinből, Spies Hermin k. a. Wiesbadenből, Gudehus úr Drezdából, Betz úr Berlinből lesznek a magánénekesek közt. Az ünnepély vezetésére felkérték Bernuth tanárt, továbbá Hamburg nagyhirű fiát, Brahms Jánost s Rubinstein Antalt. Minthogy a felsoroltak egyéb kötelezettségek folytán el nem fogadhatták a főigazgatóságot, Reinthaler Károly brémai zeneigazgató fogja azt átvenni.

~ ROSÉ EDE úr, gordonkaművészt új operánkhöz mint magánjátstót szerződtették.

~ A „NEUE ZEITSCHRIFT FÜR MUSIK“ ápril 3-án fennállásának 50. évfordulóját ünnepelte. Schumann Róbert volt alapítója és ennek valamint később Brendel F.-nek szerkesztősége alatt erőlesen ellenezte a nyárs-polgár-nézeteket a művészetben s küzdött a haladásért. Brendel halála óta azonban közvetítő állást foglal el, és Berlioz, Liszt és Wagner mellett Meyerbeer-nek és követőinek is ad létezési jogot.

~ LÜTTICHENBEN először adták Wagner „Lohengrin“-jét nagy sikerrel, melyet az ottani kritika azonban esöskenteni igyekszik. Még nagyobb hatást gyakorolt a gyönyörű mű *Bolognában*, a hol márcz. 31-én adták. Egyes részeket lelkesülten újra kívánt a közönség — és csakugyan ismételték azokat.

~ PACHMANN ZONGORA-MŰVÉSZ, aki nem rég minálunk is hangversenyzett, nőül veszi egyik tanítványát: Okey Maggie kisaszonnyt. Az esküvőt e hó végén Londonban tartják meg.

~ CHARLES READE, angol regény- és drámaíró meghalt Londonban, 70 éves korában. Reade későn kezdte meg irodalmi működését. Legjobb és legkedvesebb regénye, mely dramatizálva még ma is állandó műsor darabját képezi az angol színházaknak, az „It is never too late to mond“ (Soha sem késő a megtérés).

~ DE LEUVEN ADOLF, családi nevén Ribbing gróf, francia drámaíró, mint távirati-lag értesültünk, tegnap Párisban meghalt. Leuven egy Svédországból kiülőzött grófi család sarja, 1800-ban született. Villers-Cot-

teresben visszavonultságban élve, megismerkedett Dumas-val és vele együtt írta első darabját. Azután majdnem minden nevezetesebb drámaíróval írt együtt körülbelül 150 szindarabot. 1862-ben az Opera Comique igazgatójává neveztetett ki. 1847-ben a becsületrendet kapta.

~ DR. RIEMANN HUGÓ, Opern-Handbuch. Lipese, C. A. Koch. I. füzet. A 8 füzetre tervezett munka a régi és újabb operák, operettek, balletok, melodramák szövege és zenéje iránt akarja tájékoztatni az olvasót, betűrendben közölve az illető adatokat. Az előttünk fekvő első füzet („Abaris“ — „Bezauberte Rose“) számos érdekes és eddig ismeretlen adatot foglal magában, mely az opera kedvelőit bizonyosan érdekelné fogja.

~ MILDE S. J. „Die Musik im Lichte der Poesie.“ („A zene a költészet világában.“ *Költői hangok a világirodalomból.*) Lipese. Breitkopf & Haertel kiadásában. A zene a költészetnek, ha nem is anyja, de dajkájának méltán mondható, hogy ily módon fejezzük ki a kettő közeli viszonyát. A világirodalom számos költői terméke rokonszenven emlékezik meg ama művészetről, mely a költészetet kisedő korában ápolta és azontúl szeretettel kísérte. Az így felhalmozódott anyagnak most akadt először feldolgozója, és ez oly gyűjteményt szerkesztett belőle, melyet nem szabad holmi „Arany koszorúk“, „Virágfüzerek“ s egyéb, örök-zöltségekben bővelkedő anthológiák színvonalára lealacsonyítanunk, a milyenek újabb időben kezdtek lábra kapni. Egységes és magában művészi alappondolat tűzi össze a szemelvényeket, melyek nagyrészt teljes költemények. Az egyhangúság vádjá ellen tiltakozni, túlságos óvatosság volt szerző részéről; jellemző változatosságban a legkülönbözőbb költői individualitások tükörképeit nyerjük e műbe, melyben a világirodalom fényes névsorából, a szentirástól és Homérosztól maig nem sok költő neve hiányzik. Főrészt a nemzetek közül természetesen a németnek jutott (138 költő közül 91 német); más nemzetek irodalmának oly beható ismeretét nem is lehet kívánni a szerzőtől, ki csak meglevő fordításokat használt fel; mégis jutott hely még egy magyar költőnek is, Gondöcs Juditnak. Az előző ama állítását, hogy kiválóan az újkori germán költőknek, Shakespeare-rel élükön jutott a tehetség, hogy a zene legbensőbb lényegét felfogják, nem akarjuk bolygatni; még majd nemzetközi vita támadna belőle. — Hézagosságot nehéz lenne felfedezni e ritka szorgalommal készült gyűjteményben, inkább a részrehajlatlanságot kellene sokalni, mely nem egy oly költeménynek is helyet adott, mely több jó szándékot (az epigrammok közt néha rossz szándékot is) mutat, mint költőséget; de ez a teljességre való törekvéssel jár.

~ A PÁRISI CONSERVATOIRE hangversenyének legérdekesebb száma Berlioz „Romeo et Juliette“ című drámai szimfóniája volt. A Copulet házánál adott nagy ünnepély és a pompás szerelmi jelenet tetszetek legjobban, míg a „Reine Mab“-scherzo, daczára a kitünő előadásnak, csak kevés

hatást keltett. Beethoven B. Moll Versenye a nagytehetségű Essipoff asszonyban talált kitűnő, de kissé phantastikus interpretatorra. A phantastikust a francziák gáncsolják kissé Estipoff asszony előadásában, de daczára annak concedálják, hogy a siker a lehető legnagyobb és a művésznőre nézve igen hízogó volt. Befejezésül Gounod „Près du Fleuve étranger“ című chorusát adták elő, melyről a kritika e kifejezéssel nyilatkozott: „véritable inspiration d'une splendide sonorité.“

~ PÁRISBÓL IRJÁK: A Lamoureux hangversenye sorozata vasárnapon méltó befejezést érték Wagner Richard „Tristan és Isoldé“ első felvonásának negyedik előadása által. Úgy tetszik, hogy mióta az előítéletlen rést ütöttek, a mester iránya mégis csak sikeresen fog keresztül hatni. Tekintve a tetszés megosztott voltát és a majdnem általános oppositíót melyet nálunk évek hosszú során át támasztottak a Wagner-irány ellen, tekintve a *Tristan* ép oly tökéletes mint speciális jellegét, a sikert fényesen lehet mondani. Nem tartozik reám e jelenség okaikt keresni, elégedjünk meg azszal, hogy a visszavonhatlan ténynyel, mint nagy eseménynyel állunk szemben, melynek következményeit is látjuk majd szemünk előtt lejátszódni.

Mielőtt az előadásról magáról szólnék, kell hogy feltétlen dicsőretem adózzam Catulle Mendés úrnak, mint aki az érdekes szöveget ép oly sikerülten mint poetikusan ültette át a francia nyelvbe. Egészen másképen de minden esetre mulatságul kell Oskár Commettant úr meséjét meghallgatni, aki azt beszéli, hogy beteggé tette az egy felvonás meghallgatása, melynek legfontosabb jelenetét bestialisnak találja melynek hőse „lui paraissent accomplir une fonction physiologique furieux et malpropre“. Oskar Commettant ur azt is mondja, hogy a másik két felvonás megölte volna; isten mentsen. A szemérem e szegény vértanúja képes volna Saint-Pierre Virginiájának emléket elmosni. No de ne bántsuk tovább, elég ha utalunk Julien de Four caud a „Français“- és a „Gaulois“-ban megjelent recenzióra.

Még csak egy rövidke szót az előadásról. Amint azt előre is láttam, az előadások folytonosan javultak. Ezre lehetett ezt venni előadásról előadásra. Azt is megemlítem, hogy Montalba és Boidin-Puisais asszonyok messze túlhaladták erős nembeli partnereiket. Különösen Montalba asszony Isoldéban egyik legjobb és legesodálatosabb szerepét bírja, melyet kiaknáz a legkisebb nuance-ig; vasárnap igazán szép és meghatározó volt. A zenekarról csak annyit mondhatok, hogy hallatlan disciplina tartotta össze; erőteljes, finom és egyes helyeken fenséges hangokat lehetett hallani. A finalén mely a legnagyobb élelato követeli esodálatos könnyűséggel mentek át. — Lamoureux ur a színházra gondol. En helyeslem ideáját mert gazdag és szilárd akarátú. Meg vagyok győződve, hogy meg is teszi amit mond.

B. C.

Uj zeneművek.

(Beküldetett)

Zongorára:

Charles Wehle, Légende pour Piano Lipese, Kahnt.
W. Stade, Thema mit Variationen, u. o.
C. Rübner, Les Situations, 8 pet. more, u. o.
Bernhard Vogel, Drei Humoresken, u. o.
Fréd. Spindler, Valse mélancolique, u. o.

James Kwast, Capriccio, u. o.
Ernst Merten, Wohin? Fantasiestück, u. o.
Antonie Herzberg, Compositions:
Valse de Salon. — Souvenir de Londres. — Rhapsodie hongroise. — La Solitude, u. o.
Comtesse Gizycka Zamoyka, Ballade polonaise. — Sarabande et Gavotte, u. o.
Secher, Kleine Vorschule am Klavier.
G. Czerwinski, Trois Mazurkas, u. o.
Gavotte, u. o.
Etude de Trille, u. o.

Zongorára és hegedűre:

Paul Viardot, Sonate für Violine u. Pfte. u. o.

Vonós négyesre (vagy vonós zenekarra):

Gust. Schaper, Musikalische Gedankblätter, Braunschweig, Henry Litolf.

Énekhangra:

Comtesse Gizycka Zamoyka, „Si tu voyais“ Romance pour Soprano. Lipese, Kahnt.

Orgonára:

„Album für Orgelspieler“, Régi és új mesterek műveiből. Lipese, Kahnt. 74—76. füzet.

Tánczene:

Emil Waldteufel:

„En garde“ Polka militaire.
„Soirée d'été“ Valse.
„Sentiers fleuris“ Valse.
„Marianna“ Valse.
„Les Sourires“ Valse Braunschweig, Litolf.

A HÉT TÖRTÉNETE.

Ápr. 12. — Ápr. 19.

(CSIKY GERGELY „Buborékok“ című vígjátéka.)

A „Proletárok“ szerzőjének minden új darabja jelentékeny esemény színházaink történetében. A közönség igen sokat vár kedvezet-szerzőjétől; darabjai előkészítésének minden részlete iránt érdeklődik, és már jó eleve elkapkodja az első két-három előadásra szóló jegyeket. A „Buborékok“-ról viszonylagosan keveset hallottunk beszélni. Két-három hónapja lehet, hogy az egyik napilap csak hirtelen azt jelentette, hogy Csiky egy „Buborékok“ című darabot fejezett be; aztán hallottuk, hogy a nemzeti színház bíráló bizottsága a darabot előadásra elfogadta (Parbleu!) és erre esend lett; oly mély esönd, hogy akármelyik öregebb színész is meghallhatta volna a hozzá fohászokodó sűgő szavát. A héten aztán a „műsor“ meghozta a „Buborékok“ première-jét; és e perczben Csiky egy új darabjának végig hallgatását — emlékeink közé számíthatjuk.

Ez valóban gyorsan ment; és esendben. Nagy esendben. Megvallom, én e csenden nagyon esodálkoztam. Senki sem beszélt e darabról; még a színészek sem. Pedig hát azok meg nem állják, hogy előre ne nyalogassák kissé ajkaikat, ha valami jó szerepük van. „Barátom! engem fogsz látni pénteken, mint Pengedi Pistát. Az ám a jó szerep!“ — így szóla szerelmes. „Tudja mennyi új toilette-t csináltattam péntekre? Négyet! Ugy-e ez szörnyű! Na, de olyan szerephez; olyan darabba!“ — így szól rendesen a grande coquette. — Most semmi.

Mindenki hallgatott. Sem szerepről, sem toilette-ről egy kukkot sem hallottunk. Mi lehet ez? Tilalom? Összebeszélés? El nem képzelhetjük.

Miután azonban a darabot végig néztük, világos lett előttünk a rejtély, megtaláltuk a titok kulesát. E darabban voltaképpen nincs oly kiváló jó szerep, melynek hatására az előadók bármelyike is biztosan számíthatna. A színészek nem számítottak nagy sikerre; nem igen biztak a darabban; innen hallgatagságuk; innen elvetlenségük.

Pedig hát ez a darab épp oly jól van megalkotva, mint Csiky minden egyéb darabja; meglátszik rajta az író szinpadismerete, ügyessége, olvasottsága, és a nagyközönség izlésére való biztos számítása. E darabban is igen sok az apró bohózos részlet, mely mindig oly kedvező fogadtatásra számíthat közönségünknel, e darabban is van néhány megindító jelenet, melyben a szív jósága vagy a becsület szembe száll a bűnnel és gonosszággal és könnyeket kér a nézőtől. Mi több a párbeszédekben sok a kissé durva elméségű, de azért mégis találós mondás: és „a színház“ még sem bizott a darabhoz. Nem ám, mert minden egyes színész érezte, hogy szerepéből alig „esimálhat“ valamit.

Vannak sokkal jobb darabok mint a „Buborékok“, melyeket ez a fatalitás temet a szinpadí könyvtárak nyugodalmas porába.

Hogy mért nincs az ilyen darabban fényes szerep, azt csak az író mondhatná meg. Rosszúl számított-e ez egyszer a szerző? vagy új kísérletet akart-e tenni? Nem tudjuk. Mi csak a darab tartalmát tekintjük és ebből ítélünk.

A „Buborékok“ tartalma elég egyszerű.

Van a fővárosban egy család, mely a fényűzés lejtőjén biztos és gyors lépéssel halad a bukás örvénye felé. A Solmi család hét tagból áll. Az apa becsületes de gyöngé ember, ki harminczkét év óta van neje papucsa alatt és engedi vagonát neje által ostobául pazarolni. Az anya jelleme már meg van adva az apában; ez az asszony megfoghatatlan butasággal rántja férjét a nyomorba. Az egyik fiú képviselő de tökfilkó; a másik fiú ledér, könnyelmű és esztelenül hanyag ember; az első leány ki már férjnél van egy Rabay nevű becsületes hivatalnoknál, a mamát utánozza; a másik leányban van ugyan egy kis természetes érzés, mely arra ösztönözi, hogy szerelemből menjen nőül egy vidéki rokonhoz, Tamáshoz, de annyi esze e leánynak sincs, hogy komolyan ellenszegüljön anyja hóbortjainak; a harmadik leány egyszerűen liba. Ebben a családban, melynek általános főjellemevonása, a lelki bányuság, teremnek a buborékok!

Az első buborék, melyet az anya fűj fel, az, hogy a képviselő bikficz fiú vegyen nőül valami hozzá illő ostobaságu, affectáló özvegyasszonyt, kit gazdagnak hisznek; a második buborék az, hogy a legöregebb leány kerítse papucs alá becsületes férjét, amint-hogy a mama papucs alá kerítette a papát; a harmadik buborék pedig az, hogy az egyenesebb lelkű hajadon leány szíve ellenére menjen nőül egy modoros, nevetséges dandyhoz, ki szintén gazdag és még butább, mint a Solmiak.

Ezek a buborékok aztán a darab végén egymás után szépen elpattannak, eloszlanak. A képviselő nem veheti el az affectáló özvegyet, mert kiderül, hogy ez korántsem gaz-

dag és csak valami szűk családi járadékból él; a legöregebb leány nem keritheti papucs alá férjét, sőt saját és mamája határtalan együgyűsége által oly hamis helyzetbe hozza férjét, hogy ez kénytelen hivataláról lemondani; a második leány sem mehet nőül a dandyhoz, mert ez meg bele nyargalja magát egy neveléses félreértésbe és megkéri a hivatalnok nejének kezét. Így tehát minden rosszul sül el; és az öreg Solmi még a vagyoni bukás szélére kerül. Mi egyebet tehet hát ez az egész eszelős kompánia, mint-hogy végre visszavonul Pankotára, a szerény falusi életbe. És ezzel a darabnak vége van.

Hogy mily eszközökkel vivja ki szerző ez eredményt, mely módon teszi a cselekvés eme befejezését *szükségessé?* ez volna ama körülmény, mely bennünket e darabban némiképpen érdekkelhetne. E kérdésekre igen egyszerűen felelhetünk. Csiky ugyanazon régi színpadi fogásokat és elkopott eszközöket használja, melyeket az utóbbi évtized folyamán minden darabban szerte-szélre láttunk heverni. Az adósságesináló nőt, ki nem meri megvallani, hogy honnan vett pénzt adóssága fizetésére, finomabb kiadásban láttuk a „*Benoiton családban*“; e fényűző mamát, és a papucs alatt lévő becsületes papát láttuk a „*Fourchamboult családban*“, a szintén finomabb kiadásban; a dandy ostobaságait, a falusi rokon egyszerű becsületességét; a természetesebb érzésű leány lyricus kifakadásait láttuk — mindenütt, még talán Csiky darabjaiban is.

E darab legnagyobb hibái a laposság és kopottság. Legjobb benne a dialógus, melyben itt-ott még is csak felvillan az elméség egy-egy sziporkája.

Különben az egész darab ügyesen van beosztva és elrendezve. Csiky alaposan érti a színpadot; és a színpadi technika terén alig fog neki egyhamar bárki is remonstrálni. Még az ilyen jelenéktelen darabot is meg tud némileg eleveníteni a cselekvés ügyes vezetése, a jelenetek furfangos beosztása és alakjainak ríktó bár, de azért, vagy talán épp ezért hatásos színezése által.

A darab külső sikere minden tekintetben kielégítő volt. Hatszor tapsolták ki a szerzőt. A hangulat a közönségben ugyan kissé nyomott volt; de hát Csiky — mint sok érdemeket szerzett amuseur, — megérdemel egy kis elnézést. És ha e darabjában még annyi frissesség sincs, mint előbbi darabjaiban volt: úgy ezt épen nem kell neki oly nagyon szigorúan beszámítani. De különben is, a vasárnapi közönség e darabon is jól fog mulatni: ami magában véve is eredmény. R. F.

SZÍNHÁZI HIREK.

— A NEMZETI SZÍNHÁZ IGAZGATÓSÁGA folytatja a drámai személyzet argumentálását. *Mészáros Lajos* úr a legújabb tagja színházunknak, ki „*Fedorá*“ban lép először a közönség elé. *Mészáros* úr a vidék egyik legjobb hős szerelmese kinek működését a budapestiek is ismerik a budai színikörből, hol annak idején a Gerőfi-társulat tagja volt. Eredetileg úgy hirdett mintha Feleki szerződött volna színházához. Érdeklődéssel várjuk e hó 23-ikán történendő fellépését, midőn behatóbban méltathatjuk a nemzeti színház új aquirizióját. — Május elsejétől fogva *Szacsayné Boér Emma* asszony is színházunkhoz jön

és valószínűleg a „*Gauthier Margit*“ban fog debutálni. A kolozsvári közönségtől e napokban fog már elbűsülni. — Az új naivát Szeged színháza szolgáltatja *Lánczy Ilka* k. a. személyében. — A színésziskola ezidén két növendékkel gazdagítja a személyzetet. *Alszeghi Irma* k. a. szerződötése már régebben elhatározott dolog, most még *Reiner Gizella* k. a. is folyak az alkudozások a szerződés tekintetében. Mindkét fiatal hölgy már elég előnyösen mutatta be magát a színésziskola nyilvános vizsgáin.

— ÉRDEKES MATINÉE lesz kedden, f. hó 22-kén d. e. fél 12 órakor az akadémia dísztermében, az orsz. kisedővő egyesület javára. A rendezés élén Szapáry Gyula grófné áll. A műsor a következő: 1. „*Hogy lettem én filozofitává?*“ Jókai Mórtól, felolvassa a szerző; 2. A) Wagner R. „*Gesang der Reinnixen aus der Götterdaemmerung*“; B) Massenet Gy. „*Valse d'or*“; „*Manon*“ dalműből Ábrányiné, Kordin M. és Saxlehner E. urhölgyek; 4. „*Loeve, die Leiche von St. Juste*“, Ney Dávid ur; 4. „*Szavalat*“, P. Márkus Emilia urhölgytől; 5. „*Rajz*“ Mikszáth Kálmántól, fölolvassa Bercesényi Béla; 6. Bizet „*Berceuse*“ Ábrányiné urhölgy; 7. Loeve „*Heinrich der Vogler*“, Ney Dávid ur; 8. Chopin „*Viardot Sarcin Mazurka*“ két hangra Kordin M. és Saxlehner Emma urhölgyek; 9. „*Fantazmagoria*“ Jókai Mórtól, előadja a szerző. A zongora kíséretet Szabados Károly ur, a nemzeti színház énektanára, szívességből vállalta el — ugyszintén szívességből működnek közre a hölgyek és urak valamennyien. Jegyek ára: Tümlaszék 3 frt, körszék 2 frt, belépti-jegy 1 frt, kaphatók Grill R. ur m. kir. udvari könyvkereskedésben. Dorottya-utca 2. sz.

— „*NÉZD MEG AZ ANYJÁT*“ Berczik Árpád legújabb vígjátéka tegnap Pozsonyban nagy sikert aratott. Az előadás igen jó volt. Különösen kitűntek a szereplők közül Kissné (Leontina), Krecsányiné (Edith) és Németh József (Téssy Tamás.)

— A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ választmánya legutóbb tartott ülésében tárgyalás alá vette azt a belügyminiszeri leíratot, mely az említett színház ügyében tartott enquete megállapodásai alapján, az ország második műintézetének rekonstrukciója érdekében fogantató intézkedéseket tartalmazza. E szerint a kolozsvári nemzeti színház az új színházi év kezdetével teljesen országos kezelés alá fog vétetni, meglevő alapjaival, a felette gyakorlandó főfelügyeleti joggal együtt, s a belügyminiszer a feltétlen rendelkezést maga részére tartja fenn, ezt egy egyedül vele szemben felelős általa kinevezendő fizetéses intendáns által gyakoroltatja. Ohajtandónak tartja azonban a leírat, hogy színház vállalkozónak adassék át, a ki köteles lenne teljes operai, drámai és népszínmű-társulatot szervezni, külön, állandó zenekarral; köteles lenne meghatározott összegig évente nagyobb beruházásokat és befektetéseket fogantatosítani. E kötelezettségek mellett minden tekintetben az intendáns felügyelete alatt állana, ki a vállalkozó minden intézkedésével szemben korlátlan vétőjoggal bírna. Senkit sem szerződötethetne, semmi újítást nem eszközölhetne, az intendáns beleegyezése nélkül, kinek a játérend megállapítására s által-

ában a művezetés minden ágára nézve teljes rendelkezés és vétő-jog lenne föntartva. A belügyminiszer leíratában annak is kifejezést ad, hogy a felségtől az évi szubvenzió fölemelését fogja kieszközölni s ha az anyagi segély így sem állana arányban a szélesebb alapokra fektetett szervezet költségeivel, országos uton (tehát az állami budget keretében) fogja a szükséges összeget a színház részére biztosítani. — A budapesti színi képezdőben 3, négyszáz forintos ösztöndíjat rendszeresít tehetséges növendékek számára s azt évente olyanoknak fogja juttatni, kik viszont kötelezik magukat, hogy tanulmányaik végeztével három évre a kolozsvári színházhoz szerződnek. A leírat továbbá intézkedik a deficieték által megeseonkított alaptöke restitúálása iránt. A nyugdíjalap az országgal egyesítettik, föntartatván a kolozsvári színészek teljes nyugdíjképesége. A színházi választmány feloszlattatik, és helyét öt tagból álló igazgatótanács foglalja el, melynek elnökét a király, tagjait a belügyminiszer nevezi ki. Ennyit tartalmaz a leírat, melynek intézkedéseit a színházi választmány általában helyesléssel fogadta, nem hiszi azonban, hogy a miniszer által megállapított feltételek mellett vállalkozó akadjon, és azért a vállalkozónak való kiadás mellőzését fogja kérni a belügyminisztertől.

— SZINTÁRSULATOK ÁLLOMÁSHELYEI. A husvéti szerződötések és állomásváltotatások folytán a vidéki szintársulatok állomásai a következőleg változtak: Aradi Gerő Nagy-Kanizsa; Balogh Alajos, Szegszárd; Bánfalvi Béla, Kőszegh; Bogya Alajos, Besztercebánya; Csóka Sándor, Kassa; Gáspár Jenő, Tót-Komlós; Gerőfi Andor, S.-A.-Uj-hely; Grim János, Simánd; Hegyi Gyula, Nagy-Szent-Miklós; Homokai László, Bánfi-Hunyad; Jakab Lajos, Sopron; Jáni János, Pancsova; Kárpáthy György, Galanta; Krecsányi Ignác, Pozsony; Lászi Vilmos, Nagy-Károly; Mándoky Béla, Szombathely; Miklósy Gyula, Szalonta; Mosonyi Károly, Temesvár; Nagy Vince, Szeged; Pesti Lajos, Losonc; Polgár Károly, Munkács; Sághy Zsigmond, Komárom; Sztupa Andor Szamos-Ujvár; Tóth Béla Zombor; Váradi Ferenc, Szászváros.

Husvét vasárnapon kezdte meg *Krecsányi Ignác* tarsulata működését Pozsonyban. Az előadást *Dr. Várady Antal* „*Vitam et sanguinem*“ című prologia előzte meg, mely zajos tetszésnyilatkozatokat aratott. Ezután a „*Sárga esikő*“ következett *Örley Flóra* kisasszonnyal, kinek tehetségét a fővárosiak is ismerik a színikörből. A kisasszony a pozsonyiakat is hamar hódította részére. Kedden operette volt. Krecsányi operette-primadonnáit mutatta be és *Erdélyi* valamint *Teányi* kisasszony, ugyszintén *Horváth Arnold* tenorista is tetszettek úgy ének mint játék dolgában. Az előadások gondos betanulásban és összevágó játéokban jutnak a közönség elé, mely sehoggy sem fukarkodik a tappsal és elismeréssel.

— SZEGEDRŐL írják lapunknak. Hétfőn kezdette meg a népszínház, másik bájos primadonnája Pálmai Ilka vendégszerelését a „*Kertész leány*“ban. Pálmai Ilka vendégszerelése iránt oly nagy a közönség érdeklődése, hogy már a hétfői előadás jegyei vasárnap mind elkeltek s a többi előadásra is az összes jobb ülőhelyek előre lettek lefoglalva.

Hétfői első föllépte teljes sikert aratott s Micaelja művészi alakítását a közönség osztatlan tetszése kísérte mindvégig. E tetszés egész a lelkesedésig fokozódott a második előadás után, mely után a közönség ötször egymásután tapsolta ki. De nemcsak a fölönások után hívták ki, de többször nyílt jelenésben is. Ezenkívül még kétszer lép föl a „Kornevilli Harangok“-ban s a „Csókon szerzet vőlegény“-ben. — A sokat hirdetett „Vasgyáros“ előadása újra elmaradt s most a közönség ha a repertoírban olvassa, már kacag rajta. Előkészületeket tesz a társulat a „Dráma a tenger fenekén“ melynek diszletei már megérkeztek. Az évad végén pedig hírszerint Blaha Lujza jön s így mint látjuk, évadunk vége nagyon mozgalmas és érdekes.

~ **UDVARDY TENORISTA**, a ki jelenleg a königsbergi színház tagja, legközelebb a bécsi operaszínházban fog vendégszerepelni. Első föllépte e hó 25-kén lesz a „Sába királynője“ Assád szerepében.

~ **A BÉCSI FILHARMONIKUSOK** jövő télen ünneplik művészi tevékenységük 25-ik évfordulóját. Ez alkalomra fényes zene-ünnepélyt rendeznek. Richter János, kit a bécsi zenekedvelők egylete igazgatójának választott, ezentulis megmarad a filharmoniai társulat karnagyának.

Az idei Grillparzer-díj nyertese Wildenbruch Ernő új verses tragédián dolgozik, melynek címe „Christoph Marlowe“ lesz. A darab a két nagy kortárs versengését bírja tárgyul. Bizonyos az is, hogy a Berlini Schauspielhaus szerezte meg az első előadás jogát.

— **TURINBAN** az idei kiállítás alkalmából középkori színházat fognak felállítani. A régi művészetekkel foglalkozó bizottság ugyanis elhatározta, hogy a közönséggel a középkori műírányt úgy a zene, mint a színi előadás tekintetében megismertesse és e végből a 15. s 16. század modorában színházat fog összeállítani és ugyanazon korból egy színművet előadásra hozatni. „Adonis“, Auge Politien drámája lett e célra kiszemelve; az előadás ugyanazon jelmezekkel és diszletekkel fog végebe menni, mint 1600-ban. A fölönások közti zene és a karok szintén híven alkalmazkodnak régi dallamokhoz.

— **SONNENTHAL MOSZKVA**ban rendkívüli óvációkban részesült honfitársai részéről. — Bécsi-föllépte alkalmával elhalmozták értékes ajándékokkal, a melyek közül kiemelendő egy nagy, nehéz ezüst korsó, hat aranyozott ezüst pohárral és ezüst tálczával; továbbá egy ezüst szívartárcza, egy nagyobb és egy kisebb ezüst serleg, egy ezüst eserkoszoru stb. Midőn a színpadra lépett, a zenekar tussal, a közönség pedig perczekig tartó tapsal fogadta, mely az előadás folyamán minduntalan megújult.

~ **BÜLOW JÁNOST**, a ki tudvalevőleg a berlini opera-színházat a „Hülzen-cirkusz“-nak nevezte, az általa provokált botrány következtében megfosztották a „porosz királyi udvari zongororámművész“ címétől.

~ **AZ „ÁLTALÁNOS WAGNER-RICHÁRD-EGYLET“** százhatvan városban van képviselve és tagjainak száma ötezerre rüg. A legjelentékenyebb fiókegyesület a bécsi, melynek 779 tagja van. A Parcival diszelo-

adásai ez évben július 21., 23., 25., 27., 29. és 31. napjain, továbbá augusztus 2., 4., 6. és 8-án lesznek. Az egyesület mindent megtett, hogy a bayreuthi ünnepi színjáték ez évben is sikerüljön s a legjobb művészek közreműködésüket megígérték. Az egyesület „Bayreuther Blaetter“ címen havi közlönyt ad ki, melynek legközelebbi számában Wagner Richárd eddig meg nem jelent cikkei fognak megjelenni.

~ **A KÖZÉPRAJNAI TIZEDIK ZENEÜNNEPÉLYRE**, melyet július 6., 7. és 8. napjain tartanak meg, nagyban fölnek az előkészületek. Az énekkarban 465 nő és 595 férfi, összesen tehát 1060 személy vesz részt. Az első napon előadásra kerül: „Die Weihe des Hauses“ nyitánya Beethoventól és „Messias“ Haendel oratoriuma; a második napon: Wagner „Faust“-nyitánya, a „23. zsoltár“ Schuberttől, „Coriolán“ drámai jelenet férfikarra, magánrészekkel, Luxtól, továbbá Schumann B-dur szimfóniája és Brams „Diadalének“-e; a harmadik nap a közreműködő művészek magán-előadásainak van fentartva.

— **LONDONBAN** a színi évad mult szombaton nyílt meg. A „Lyceum“ az „Alhambra“ és a „Royalty“ színházak mindegyike ujdonságot adott. A „Lyceum“-ban, Lawrence-Barret amerikai színésznőt. Színre került a „Jorick szerelme“ amerikai szomorujáték. „Forick szerelme“ nem képes feledtetni Shakspeare tragédiáit; Anderson Mary k. a. nem pótolhatja Rachelt és Lawrence-Barret egy csöppet sem hasonlít Talmához. Vagy én vagyok nagyon vén, vagy a művészek nagyon fiatalok, de nem tudok lelkesülni a tragédiáért, a mint azt Londonban játszáik. Kiveszem Irvinget, a ki komolyan számba vehető tehetség. Az újonnan helyreállított „Alhambra“ színházban a „Koldusdiák“-ot adták elő fényes eredménnyel. Különösen tetszett a katonai ballet, mely igen sikerült. A darab kiállítása pazar fényű. Azt mondják, hogy 5000 font sterlingjébe került az igazgatónak. A „Royalty“ színházban miss Kate Santley, a színház csinos tulajdonosa és ügyes színésznője, Maillac és Millaud „Kozáknő“-jét hozta színre. Santley k. a. nem Judic, de azért igen kedves művésznő. Pompásan adta Mockinskoﬀ hercegnőt és csinosan énekelte Hervé zenéjét. Marius is igen jó színész. A közönség nagyon kedvezően fogadta és valószínűleg sokáig marad a műsoron.

EGY HAZÁNKFIA MŰTERMÉBŐL.

Bécs, ápril 14.

Félre esőn a nagy város hullámzó és zajos forgalmától ütötte fel Tilgner pozsonyi születésű szobrász műtermét a Schwarzenberg herceg-féle kertben, Bécs harmadik kerülete „Heugasse“ nevű utcájában.

Két udvar választja el a műtermeket az utcától, semmi zaj sem hatol be a muzsák e szentélyébe, és így e hely alkalmas a

gondolkodás, tervezés és alkotásra, melynek itt a művész tanítványával egész lélekkel adhatja magát.

A művész fogadóterme, melyben látogatóit fogadja, már magában véve nevezetességet képez.

Az ajtóval szemben régi és új mesterek festményei függnek a falon; az ujak között Angelit, Rimplert, Leubachot (Andrássy Katinka grófné és Wildbrandt színgazgató arcképei) említjük fel. A fal egyik oldalán Agnilejai régiségek vannak felállítva; a szobafedélzet fagerendázatja a legszebb német Renaissance-ban van tartva. A másik oldalon lefüggő gyékény fonat van alkalmazva, mely-n halászkunyhó utánzásában, izletes és gazdag phantasiát eláruló chendezésében halak vannak felagatva, színes szönyegek és műszövetek (Gobelins) még tetemesen emelik a tiszta német stílyben tartott szoba összbnyomását. Az ajtótól jobbra áll a pozsonyi ezimzetes püspök Heiller mellszobrára, színezett fészöntvényből (Polychromirt); a püspök teljes díszöltönyben van levéve, nyakán az aranylánc a püspöki kereszttel és mellén a Lipótrend csillagával. A színezett mellszobor határozottan kedvezőbb benyomást gyakorol a szemlélőre, mint a szintelen szoborművek és ép ezen körülményre fektette Dr. Treu György dresdai tanár a „Wissenschaftlicher Clubban“ tartott felolvasásában a szobrok befestéséről a fősulyt és sikerült is neki sok előitéletet legyőzni, melyek eddig a közönségben gyökeredtek. Tilgner mester, ki már azelőtt is festette szobrait, kiválóan sikerült próbát tett Heiller püspök szobrával, mely többek között szinte mutatványul szolgált a főntemlített felolvasásnál.

A szín fénye és árnyalatai által nyeri csak az arc barátságos kinézését és az okos kék szemek festés nélkül egyhangú kifejezés nélküli tekintettel bírnának.

Tilgnernek tehát nem csupán a szobrászati mű sikerült, hanem a színezésben is remekelt és így a művész oly művet hozott létre, mely míg egyrészt az antik mesterek remekeire emlékeztet, másrészt egy élő lény a megszólamlásig hű képét adja.

A kis állványon, melyen a mellszobor áll, következő felirat olvasható:

Carolus Heiller

ORD. 1834—JUB. 1884.

Ezután a műterembe mentünk, mely a legszorgalmasabb munkásság színhelye. Oly művésznél mint Tilgner — természetes — soha sincs hiány a megrendelésekben, most is az új Burgszínház számára szobrok, kargatidek, magámmegrendelők számára díszművek sat. készítettnek.

A legsikerültebb művek egyike tagadhatlanul Weyprecht sarkutazónak az udvari museum számára készülő mellszobrára, mely a műteremben néz befejezése elé. A híres utazó tengerész-tiszti minőségben van szoborrá faragva; nemes, kifejezésteli arcvonásokkal, magas homlokkal, melyről bátorság és elszántság olvasható. A mellszobor egy remekül mintázott oszlopon áll, mely — sajnos — a nyilvánosságnak nem adatik át. Csodálkozó kérdésemre, vajjon a szobor az oszloppal együtt nem lesz-e magas a museum terme számára, a mester igenő választ adott és egyszersmind kije-

lenté, hogy a remek talapzatot csak mintában készíté, a kivitelben az hiányozni fog.

Kár! Már maga ezen oszlop mutatja Tilgner remek alakító képességét. A talapzat mezeje az éjszaksarki expedíció egy jelenetét ábrázolja; az oszlopderek a tenger allegoricus alakjainak remek összegezéséből áll. A sarkak delphinekre támaszkodnak; az oszloplábat övedző koszoru pedig kagylókkal van kirakva. Az oszlopderek közéjét egy evező hajó töri át, mely a trojaiak régi modorát tünteti fel, a hajóorron egy nerenka alakjával. A fölfelé ifjuló, karesu oszlop barok-diszletrészekkel gazdagon van ellátva, fölül egy jóniai oszlopfőben végződik, melyen a mellszobor áll.

Egy csokorra kötött széles szalag függ az oszlopfőről le és tartja a pompás koszorút.

Ép oly sikerült mű, mint a fönt leirt, az elhunyt Coburg herceg szobra, mely magyar diszöltönyben egy vánkoston térdel és bal kezében kalpagját tartja; jobbra tőle egy kis angyal a Coburg hercegek családi címerével kezében. Az elhunyt nevének megrendelésére készül e mű, mely az ebenthali kastélyban fog elhelyeztetni.

A legnagyobb rendben több mellszobor áll még egymás mellett, melyek között azoknak gypszutánzatai is láthatók, melyek most az új Burgszínház loggiájának ablak mélyedéseiben állanak.

Gróf Zichy Ödön, Ferstel építőmester a fogadalmi templom és új egyetem építője, továbbá Wohlleben polgármester szobrai rögtön szembe tűnnek. E mellszobrok az új városházban lesznek felállítva.

Az új „Burgszínház“ felső emeletén kívül, az alsó is Tilgnertől veendő szobrászati diszleteit.

A németszínészet a „Hans-Wurst“ bohóc, a görög dráma „Ohaedra“, a spanyol színmű „a Zalamea-i bíró“ és végre az angol színmű „Sir John Falstaff“ által lesznek szemlélítve.

Az utóbb felsorolt alakokon most dolgoznak serényen Tilgner műtermében, melyben egyáltalában a mester vezetése alatt soha sem szűnik a modellírozás, tervezés, körvonalozás és mindenre ő adja lángeszének bélyegét.

HEKSCH SÁNDOR F.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULATTÓL.

Bécs, 1884 ápr. 14-én.

A bécsi képzőművészeti társaság mult szombatán tartá havigyűlését. A pénztári jelentés után, mely szerint folyó é. márczius havának pénztári-maradványa 3600 frt, egy bizottság választott, mely művek bevásárlásával bízott meg, mely művek sorsolás útján a résztvevők birtokába jutandnak. A bizottság tagjaivá Angeli, Eugerth és Berger Gyula festők, Kundmann és Tilgner szobrászok, Sonnenleiter graphicus, továbbá Sterio és Dr. Bareuther rendkívüli tagok és végül Salcher Rudolf részvevő választottak meg. A több tag által támogatott javaslat, hogy a társulat ez évi kiállítás második szakában egy utólagos kiállítással bővítsék, többek felszólására azon indokolással utasított vissza, hogy a régi elvtől, mely szerint a kiállítások elejüktől végükig egy változatlan egészét képviseljenek, nem szabad eltérni. Néhány kiállító kívánsága, hogy kiállított

műveik a tárlat tartama alatt lefényképeztesenek, szinte visszautasított.

Streit elnök erre felolvassa azon bel- és külföldi művészek neveit, kik a kiállítás folyamán a protector által alapított Károly Lajos-éremmel tüntetettek ki; az elnök további tudósítása a bécsi tanács eljárását érinté a Ring-színházi áldozatoknak szentelt emlék pályázati műveinek elfogadásánál; miközben a gyűléssel tudatja, hogy a pályázati határidő meghosszabbítása ellen az elnökség tiltakozott (Helyeslés.)

A londoni kiállítást illetőleg Streit ur tudatja, hogy a Crystal Palace Company késznek nyilatkozott a társulat által kiállítandó művek szállítási és biztosítási díjainak fődözésére 200 font sterlinget fizetni; de egyszersmind kívánja, hogy a katalógus kiegészítése céljából a kiállítandó művek nevei és szerzői előbb közöltessenek. A szülő — Streit — személyesen szerzett információi szerint azonban egy vaggon szállítási és biztosítási költségei 4000 frtot igényelnek.

Hosszas vita után elhatározottat előbb tudomást szerezni arról, mily mérvben fognak a társulati tagok a kiállításban részt venni és csak azután végleges határozatot hozni. — Végül a társulat által kiadandó karácsonyi művész album előműveleteinek megkezdésére Jasper, Yrefé, Unger, Sonnenleiter és Schaffer urakból álló bizottság bízott meg.

KÉPZŐMŰVÉSZETI HIREK.

— KLEIN MIKSA szobrász hazánkfia, ismét monumentális szoboresportozatot fejezt be. Egy drámát a vizözön korából választott ezuttal tárgyul. A vizözön utáni utolsó emberpárt állítja szembe egy orosz-lánál, küzdve a végső szárazföldért. A férfi, valóságos titán, eszméletlen nőalakot visz karján, ki fájdalomában balkarját fölfelé nyújtja, míg feje fáradtan, erőtlenül hanyatlik le. A szobormű fenséges kompozíciója és komor tragikumá megkapó. Akadt már szakértő ki csodálásában Giovanni da Bologna „Sabin nő rablásá“-hoz hasonlítja Klein művét.

— SCHLIEMANN HENRIK legközelebb megkezd az ásásokat Tirynsben, az Acropolisban. Kétségtelen, hogy ez ásásokkal a tudós régész nagy mértékben hozzá fog járulni a régi Görögország ismeretének tudományához. Tiryns romjai, Argos és Nauplia közelében, Görögország régi műemlékei közé tartoznak, s a Kyklopi falakat a régi Görögország legbámulatosabb építkezései közé sorozzák. Tiryns egyike azon pontoknak, melyekhez számtalan legenda fűződik. Alkmene, Herkules anyja tirynsi királyleány volt, Herkulest is Tirynsben nevelték; ezért nevezik „Tirynthius“-nak is. E hely neve Palaiokastron. Schliemann nézetei szerint e kyklopi falakat 1800—1600-ban építették Krisztus előtt.

— ÉRDEKES ÜNNEPÉLYRE gyűlt össze Páris irodalmi és művészi créméje a fontainebleau-i erdőben Barbizon mellett. Millet és Théodore Rousseau a két híres tájképfestőnek állítottak emlékszobrot. Egyszerű kőszikla, melyre két, Chapu által készített érmet illesztettek, örökíti meg a két művész emlékét. Az ünnepélyen jelen voltak között Bonnat, Henner és Millet fiát is

lehetett látni. Ez alkalomból beszél Roche-fort, hogy fiatal journalista korában nagy kedve volt Millet, a rue Lafitte-ban kiállított híres „Vanneur“ képét megvenni de a kért 300 frankot nem volt képes előteremteni. A kép azután 100,000 frankért ment át a mostani tulajdonos kezébe. Egy másik festménye a „L'Angolus“, melyet a művész 600 frankért adott oda, később 228,000 frankért változtatott birtokost. Rousseau valamivel szerencsésebb körülmények között élt s mindenképen akart barátján segíteni, kit gyengéden szeretett, míg genie-jének feltétlen csodálattal adózott. Egyszer 1000 frankot adott Millet egy képért, melyet egy gazdag amerikai vásároltattott általa. Millet annyira meg volt hatva, hogy sírva fakadt és háladatosságában addig kereste a bőkezű maccenást, míg megtudta hogy barátja váltotta magához a képet az 1000 frankért. A képkereskedők most gazdagodnak míg a két barát küzdött a szűkséggel. Mutatja Rousseau egy levele meghitt barátjához Sir-ven Alfrédhez. „Gondolja meg, írja, hogy két frankunk sincs házunknál s ez már így van húsz év óta.“ Még jobban illusztrálja a művészek mostoha sorsát Millet esete, midőn egy pár cipőért hat nagy rajzot készített.

A „HARMONIA“ TÁRSULAT IDEI 1884-IKI rendes közgyűlésén az igazgatóság azon indítványt terjesztette elő, hogy a társulat még az év folyamán létesítse az első hazai Zongoragyárt. A közgyűlés ezen indítványt elvileg elfogadván, megbízta az igazgatóságot, hogy az előzetes lépéseket tegye meg, készítsen próba-zongorát s dolgozza ki a részletes tervezet, melyet aztán rendkívüli közgyűlés elé terjesztvén a végleges határozatot a rendkívüli közgyűlés fogná kimondani.

A rendes közgyűlésnek ezen megbízása következtében az igazgatóság a társulat érdekeire, sőt a hazai iparra is annyira fontos kérdést tanulmány tárgyává tette s érintkezésbe helyezvén magát egy szakférfival az első próba zongorát Budapesten felügyelete s ellenőrzése alatt elkészítette, mely a társulat zongoratermében az érdeklődő részvényesek által bármikor megtekinthető.

A részvényjegyzési iv a „Harmonia“ zeneműkereskedésben (váci utca 3. szám) betekinhető s ugyanott bárki jegyezhet részvényekre a jegyzett összeg 10%-ának lefizetése mellett.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. S. úrnak Bécsben. Köszönjük a közleményt. Engedjen a következőkre számolni.

H. J. úrnak Brüsszel. A körülről tudomást vettünk. T. L. úrnak Szeged. Kérjük továbbra is becses közleményeit.

Tisztelt vidéki előfizetőinknek. Számos helyről érkezett kérdésre azon felvilágosítással kell szolgálnunk, hogy a „Harmonia“ fennmaradása a múlt napokban bekövetkezett események folytán csakugyan kérdésessé vált. Kötelességünknek tartottuk emélfogva előleges intézkedéseket tenni az iránt, hogy a „Harmonia“-nak esetleges megszűnése után tisztelt előfizetőinket más, rokонтartalmú folyóirattal vagy pedig a még hátralévő egy negyedévi előfizetési díj megtérítésével kielégítsük. Ez iránt birtuk a „Koszorú“ című heti közlöny tulajdonosának és szerkesztőjének szives ígéretét, melyet azonban a dolgok kedvező fordulával, a „Harmonia“ további fennmaradása lehetővé tétvén, nem kellett igénybe vennünk.

Nemecske József
Mignon
zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

Hamburger Károly
bécsi zongoragyáros, készít kitűnő zongorákat, melyek a „Harmonia“ zongorateremben folyton készletben tartatnak és jutányos áron kaphatók.

Zongorahangoló
Lukczime
megtudható a „Harmonia“ zeneműkereskedésben.

HESSE L.
nemcsak, hogy szakértelemmel kezeli a hangolást, hanem mint volt zongorakészítő a hangszerek javítását is magára vállalja.

ORSZÁG-VILÁG.

NAGY KÉPES HETILAP.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

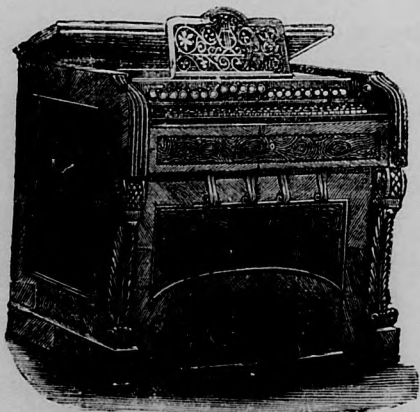
DEGRÉ ALAJOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	10	frt	—	kr.
Félévre	5	„	—	„
Negyedévre	2	„	50	„

Egyes füzetnek ára 40 kr. — Egyes szám 20 kr.

Mutatványszám ingyen és bérmentve.

A legkitűnőbb
HARMONIUMOK
Tietz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára.

A legjobb minőségű harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és salon-harmoniumok. Prolongement és percussióval templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás.
Arjegyzekek kívánatra bérmentve küldetnek.

Schmidt Ferencz

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid salon, diófából

„ „ fekete

Arjegyzekek küldetnek, díj nélkül.

J. Heitzmann és fia

cs. kir. udvari zongoragyáros.

Elsőrangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon elvannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntéseket.

Wessely Márton

zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv“ zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bármilyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/2 méter. Különféle érmek.

ERBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongoragyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti a gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Salon Stucz, diófa

„ fekete

keresztthúrozott és egyszerű.

„Erste Productiv-Genossenschaft der Klaviermacher“

Arany- és más magas érmekkel
kitüntetett gyár.

WIEN.

Verschiedene goldene Medaillen und
andere hohe Auszeichnungen.

Bécsi zongoragyár Produktiv-szövetkezet

kitűnő gyártmányok, melyek minden tekintetben kiállják a versenyt a legliresebb zongorákkal.

KAPHATÓK:

Barna egyszerű hurozott

Fekete egyszerű hurozott

Barna kereszt-hurozott

Fekete kereszt-hurozott

Egyedüli főraktárunk Budapesten (váci-utca 3. szám), a „Harmonia“ zongorateremben.

Zenetanárok lakcizmei.

ZONGORA:

Bartay János, nemzeti zenedei t. váci-u. 1.
Erney József, nemz. zen. t., kerepesi-ut 24.
Khayil Antal, Thonet-udvar.
Huber Károly, nemzeti zenedei karnagy, a
hegedű kiművelési osztályok tanára, új
tőzsde-épület.
Gobbi Henrik, m. kir. orsz. zeneakadémiai
tanár, Ferencz-József rakpart 18.
Sipos Antal, magán zeneakadémia tulajdo-
nosa, Kecskeméti-utca „Geist“-ház.
Székely Imre, nemz. zenedei tanár, a zong-
ora kiművelési osztályok tanára, szerb-
utca 2.
Serly Lajos, a népsz. karnagy, Sándor-u. 30.
Schütze Rezső, nemz. zenedei tanár, nagy
korona-utca 4.
Vajdady Béla, nemz. zenedei tanár, külső
dob-utca 49.
Rausch Károly, nemz. zenedei tan., Hunyady-
utca 3.
Dr. Popper Armin, sugár-u 80.
Koschircz János, sugár-ut 89.
Kindtner Károly, vas-utca 17.
Kun Miksa, Kigó-utca 1. sz. IV. em. 32. a.
Drescher Raimund, kerepesi-ut, kerep. udv.
Somogyi Mór, Zrínyi-utca 3. sz. I. em. 19. a.
Major J. Gyula, váci-körút 17.
Kont Ilona, sugár-ut 60.
Lövinger Ignác, váci-körút 3. III. em. 7. a.
Klinger Sándor, sugár-ut 23. III. em. 9. ajtó.

HARMONIUM ÉS ORGONA.

Erney József, kerepesi-ut 24.

ÉNEK.

Huber Károly, új tőzsde-épület.
Pauli Richárd, m. kir. orsz. zeneakadém'ai
tanár, dobány-utca 28.
Passy-Cornet, m. kir. orsz. zeneakadémiai
tanár asszony, muzeum-körút.
Igeries Katalin, Lipót-utca 6.
Ulrich Cécilie, a budai zeneakadémia tanár-
nője, Albrecht-ut 6.
Schmidt József, Lipót-utca 19.
Pukcs Ferencz, nemz. zen. t., Klauzál-u. 4.
ZENESZERZÉS.
Erney József, kerepesi-ut 24.
Pukcs Ferencz, Klauzál-utca 4.
Huber Károly, új tőzsde-épület.
Nicolitsch Sándor, m. kir. orsz. zeneakadé-
miai tanár, Kazinczy-utca 17.
Major J. Gyula, váci-körút 17.

HEGEDŰ.

Huber Károly, új tőzsde-épület.
Gobbi Alajos, nemz. zen. t., magyar-u. 36.
Pischinger A., nemz. zen. t., mező-utca 6.
Kis Péter, nemz. zenedei tanár, Sándor-u. 5.
Frankhauser Károly, diófa-utca 18.
Mészáros Imre, tüzoltó-utca 10.

GORDONKA.

Szuk Lipót, nemz. zenedei tanár, sip-utca.

„CZIGÁNY PANNA“

Almásy Tihamér népszínművének összes eredeti dalai

megjelentek és kaphatók

A „HARMONIA“

zeneműkereskedésben.

A dalokat szerzi, SERLY LAJOS

a népszínház karnagya.

Ára 1 frt 80 kr.

Rendkívüli közgyűlés

„AZ ELSŐ HAZAI ZONGORAGYÁR“

létesítése tárgyában.

A „Harmonia“ magyar zeneművészek részvénytársulata f. é. április hó 27-én vasárnap délelőtti II. óraker a társulat zongoratermében (Budapesten váci-utca 3.) Bartay Ede társulati elnök elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tart, melyre a részvényesek ezenel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A f. évi február havában tartott rendes közgyűlés határozata folytán jelentése és indítványa az igazgatóságnak egy zongoragyár osztály létesítése iránt.
2. Ezzel kapcsolatban az alaptörvények felemelése.
3. Az alapszabályoknak, nevezeten a 2., 4., 5., 34., 37., 54. és 55. §§-nak módosítása.
4. Esetleg 2. igazgatónak választása.

Budapesten, 1884. évi április hó 14-én.

Dr. Hubay Károly,
vezérigazgató.